

ÖREBRO

Ks 451/2022

Rapport sociala investeringar

**Sociala investeringar i Varberga och Oxhagen:
*Team Oxhagen, Specialpedagogisk
kompetensutveckling, El Sistema* – uppföljande
utvärdering**

Beslut i Kommunstyrelsen, den 17 januari 2023, § 1

Datum: 2023-01-10

Dokumentansvarig på politisk nivå: Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: Kommundirektör

Ansvariga för utvärderingen: Utvärderingsteamet för sociala investeringar

Sammanfattning

Föreliggande rapport avser en uppföljande utvärdering av satsningarna *Tvärkompetensteam på familjecentralen i Oxhagen* (senare kallad *Team Oxhagen*), *Specialpedagogisk kompetensutveckling* och *El Sistema* som genomfördes mellan åren 2015 – 2018. De tre satsningarna benämns gemensamt som *Partnerskap VoX* och riktade sig framför allt mot barnen i åldrarna 0–9, deras äldre syskon och deras föräldrar boende i Varberga och Oxhagen. Satsningarna har efter deras slut till en viss grad implementerats alternativt implementerats helt i de ordinarie verksamheterna och skalats upp. Syftet med denna utvärdering är att undersöka vilka medelfristiga effekter som uppstått efter satsningarnas slut och om effekterna är bestående.

I investeringens ansökan uppgavs fyra övergripande målsättningar varav en av dessa, nämligen: *förbättra förutsättningarna för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan* följs upp i denna utvärdering. Investeringen *Partnerskap VoX* förväntades ha lett till ökad läskunnighet i årskurs 1 samt ökad måluppfyllelse i årskurserna 3 och 6. Satsningarna *Team Oxhagen* och *El Sistema* förväntades även ha bidragit till arbetsro i skolan i årskurserna 3 och 5 vilket påverkar koncentrationen och kan genom det ha en positiv inverkan på måluppfyllelsen i skolan. För att mäta om det har skett en förbättring i måluppfyllelsen görs ett urval av barn som antas fått ta del av alla tre satsningar. Det urvalet kallas för insatsgrupp och består av elever som vårterminen 2015 gick i Hagaskolans förskoleklass (*kohort 1*) samt de barn på förskolan Blåmesen som samma termin var 5 år gamla (*kohort 2*). Dessa elever respektive barn fortsätter sedan hela sin skolgång på Hagaskolan F-6. Resultaten för insatsgruppen jämförs sedan med resultat av respektive helklass samt tidigare kohorter i varje årskurs.

Resultaten visar att andelen läskunniga elever i insatsgruppens kohort 1 är högre än klassens total. Däremot är andelen läskunniga elever i insatsgruppens kohort 2 lägre än klassens total. Vidare är trenden i andelen läskunniga elever nedåtgående under investeringstiden. Resultaten visar också att insatsgruppens båda kohorter presterar bättre i ämnena svenska och matematik i årskurserna 3 och 6 i jämförelse med respektive helklass. Vidare visas en uppåtgående trend i resultaten på nationella proven i svenska i årskurs 3 och andelen elever som klarar ett godkänt betyg i svenska i årskurs 6 på Hagaskolan. Däremot visar andelen elever som får ett godkänt betyg i matematik samt engelska i årskurs 6 och andelen elever som går ut årskurs 6 med alla godkända betyg en nedåtgående trend. Fortsättningsvis visar resultat från brukarundersökningen en uppåtgående trend läsåret som inkluderar insatsgruppens kohorter i årskurserna 3 och årskurs 5. Dock är andelen elever som instämmer helt på påståendet ”*Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det*” lägre än historiskt på Hagaskolan.

Avsaknad av ett kvantitativt mål i den gemensamma ansökan försvårar bedömning av målets uppfyllnad. Vidare saknas även en kontrollgrupp som medför att den kausala länken mellan investeringen och dess effekter inte kan urskiljas. Resultaten presenterade i denna rapport ger därför endast en indikation på ifall satsningarna har lett till förbättrade förutsättningar för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan. En av slutsatserna är att resultaten i denna utvärdering tyder på att måluppfyllelsen i årskurs 3 åtminstone pekar åt positiv riktning.

Sammanfattningsvis estimeras investeringens nettoeffekt från det kommunalekonomiska perspektivet till [-4 550 tkr]. Den negativa nettoeffekten beror på svårigheter vid länkning av de förväntade effekterna till satsningarna vilket resulterar i att den reviderade återföringsplanen inte ifrågasätts. Det poängteras dock att *vissa effekter kan ha uppstått men på grund av beskrivna utmaningar är svåra eller omöjliga att mäta*. Med hjälp av en tidigare studie beräknas investeringens break even till tio

elever som uppnår behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i slutet av årskurs 9 tack vare investeringen. Känslighetsanalysen i den samhällsekonomiska analysen visar att det är möjligt att 28 elever i insatsgruppens båda kohorter blir behöriga till ett nationellt gymnasieprogram och det är sannolikt att åtminstone tio av dessa uppnår behörigheten tack vare den sociala investeringen.

Ansvariga för uppföljande utvärdering och rapport

Weronika Nowak, nationalekonom, Utvärderingsteamet för sociala investeringar

Yvonne Haneskog, processledare, Utvärderingsteamet för sociala investeringar

Projektägare: Mats Brantsberg, bitr. förvaltningschef Kommunledningsförvaltningen

Delprojektägare Team Oxhagen: Mats Brantsberg, bitr. förvaltningschef

Kommunledningsförvaltningen

Delprojektägare Specialpedagogisk kompetensutveckling: Katarina Arkehag, förvaltningsdirektör

Förskole- och grundskoleförvaltningen

Delprojektägare El Sistema: Katarina Arkehag, förvaltningsdirektör Förskole- och

grundskoleförvaltningen

Datum för godkännande av projektägare: 2022-10-06

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING.....	2
1 BAKGRUND	7
1.1 Inledning.....	7
2 PARTNERSKAP VOX – BESKRIVNING, RESULTAT OCH IMPLEMENTERING	9
2.1 Team Oxhagen.....	9
2.1.1 Satsningens resultat	9
2.1.2 Implementering.....	10
2.2 Specialpedagogisk kompetensutveckling	11
2.2.1 Satsningens resultat	11
2.2.2 Implementering.....	12
2.3 El Sistema.....	13
2.3.1 Satsningens resultat	14
2.3.2 Implementering.....	14
3 RESULTATMÅTT OCH URVAL	16
3.1 Hypoteser	18
3.2 Data	19
3.2.1 Datakällor.....	21
3.2.2 Deskriptiv statistik.....	21
3.2.3 Svagheter och styrkor med datamaterialet	22
3.3 Sammanfattning av kapitel 3.....	23
4 RESULTAT OCH ANALYS.....	23
4.1 Läskunnighet i årskurs 1	24
4.2 Kunskapsmåluppfyllelse i årskurs 3	25
4.2.1 Svenska	25
4.2.2 Matematik	27
4.3 Betyg i årskurs 6.....	27
4.3.1 Svenska	27
4.3.2 Matematik	28
4.3.3 Engelska	29
4.3.4 Betyg i alla ämnen.....	29
4.4 Brukarundersökning	30
4.5 Analys	31
4.6 Sammanfattning av kapitel 4.....	34
5 EKONOMISK ANALYS	34
5.1 Kommunalekonomiskt perspektiv	35
5.1.1 Kostnader	35
5.1.2 Medelfristiga effekter	36
5.2 Samhällsekonomiskt perspektiv	41

5.2.1	Känslighetsanalys.....	44
5.3	Sammanfattning av kapitel 5.....	45
6	DISKUSSION.....	46
7	SLUTSATSER.....	47
8	FÖRSLAG TILL BESLUT	48
8.1	Plan för återföring.....	48
	Bilaga 1 – Utvärderingsschema	50

1 Bakgrund

Sociala investeringar avser genomförande av förebyggande insatser, som oftast är riktade mot barn och unga för att förebygga att dessa individer senare i livet hamnar i utanförskap. Detta sker genom att pröva nya arbetssätt och metoder inom kommunen eller kommunen i samverkan med andra aktörer i samhället, som tillsammans arbetar för att skapa bättre förutsättningar för att exempelvis elever ska gå ut skolan med godkända betyg. I forskningsstudier är utbildningens effekter en länk till bland annat kriminalitet och ohälsa som resulterar i att högre utbildning minskar risken för de typerna av problematik.¹ Detta i sin tur leder till minskade kommunalekonomiska och samhälls-ekonomiska kostnader till följd av minskat antal insatser i äldre åldrar.

Utfallet av en social investering utvärderas i en slutrapport vid investeringens slut. Slutrapporten ligger sedan till grund för beslut om det prövade arbetssättet och metoderna från investeringen ska implementeras i ordinarie verksamhet. Vidare, 1–3 år efter investeringens slut, genomförs en uppföljande utvärdering som syftar till att undersöka vilka medelfristiga effekter som har uppstått efter satsningens slut och om effekterna är bestående. Utvärderingen ligger till grund för eventuell justering och fastställande av återföringsplan.

Föreliggande rapport avser en uppföljande utvärdering av de sociala investeringarna i Varberga och Oxhagen: *Tvärkompetensteam på familjecentralen i Oxhagen* (senare kallad *Team Oxhagen*), *Specialpedagogisk kompetensutveckling* och *El Sistema*, som pågick mellan åren 2015 – 2018.

Rapporten inleds med beskrivning av bakgrunden till att de tre sociala investeringarna startade och de övergripande målsättningarna med dessa. I inledningen beskrivs även syftet med föreliggande rapport och förklaring ges till varför de tre satsningarna utvärderas i en och samma rapport. Vidare i kapitel 2 återges en beskrivning av vardera satsningen samt redogörelse av resultatet av dessa och vad som har implementerats efter investeringens slut. Kapitel 3 presenterar urvalet i målgruppen, de förväntade effekterna som studeras i denna rapport samt datamaterialet. Kapitlet sammanfattas i avsnitt 3.6. Resultat och analys presenteras i kapitel 4 och för läsaren som vill få en snabb översikt av resultaten hänvisas till den sammanfattande rutan i avsnittet 4.6. Kapitel 5 redovisar den ekonomiska analysen som inleds med att påvisa investeringens kostnader samt kostnader efter implementering. Vidare presenteras analysen från det kommunalekonomiska perspektivet med tillhörande lönsamhetsbedömning. Därefter utvidgas analysen till det samhällsekonomiska perspektivet med innehåll av en känslighetsanalys. Även den ekonomiska analysen mynnar ut i en sammanfattning (se avsnitt 5.3). Diskussion kring samtliga resultat förs i kapitel 6. Avslutningsvis innehåller kapitel 7 slutsatser och kapitel 8 förslag till beslut om återföringsplan.

1.1 Inledning

I ansökan om sociala investeringar i områdena Varberga och Oxhagen uppmärksammades ökade problem vad gäller yngre och vuxnas beteenden i områdena.² Bland annat återspeglades detta i

¹ Se exempelvis: Lochner, L., & Moretti, E. (2004). The effect of education on crime: Evidence from prison inmates, arrests, and self-reports. *American economic review*, 94(1), 155–189; Lochner, L. (2011). Non-production benefits of education: Crime, health, and good citizenship; Brå. (2021). Strategiska brott bland ungdomar på 2010-talet och faktorer av betydelse för att lämna ett kriminellt liv. *Rapport 2021:5*; Halleröd, B. (2011). What do children know about their futures: do children's expectations predict outcomes in middle age? *Social Forces*, 90(1), 65–83.

² Ansökan *Sociala investeringar i Varberga och Oxhagen* (2014).

brottsstatistiken som i dessa områden varit hög. Samtidigt var kostnaderna för insatser till ungdomar 13–18 år boende i Varberga och Oxhagen höga i jämförelse med snittet i Örebro kommun och familjecentralerna observerade att föräldrar behövde mer stöd än vad de fick. Därtill var arbetslöshetsciffrorna i dessa områden högre än kommunens genomsnitt vilket innebar att barnen i stor utsträckning levde i familjer med ekonomiskt bistånd.

För att bryta den negativa trenden och säkerställa att de barn som bor i dessa områden inte slår in på samma bana som ungdomarna startades år 2015 tre sociala investeringar i Varberga och Oxhagen: *Team Oxhagen*, *Specialpedagogisk kompetensutveckling* och *El Sistema* som riktade sig framför allt mot barnen i åldrarna 0–9, deras äldre syskon och deras föräldrar. De övergripande målsättningarna för investeringssatsningarna var att i områdena:

1. Förbättra förutsättningarna för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan.
2. Förbättra förutsättningarna för framför allt barn, men också deras föräldrar, att få del av det stöd som de har rätt till.
3. Förbättra förutsättningarna för barns deltagande i organiserade kultur- och fritidsaktiviteter.
4. Förbättra förutsättningarna för föräldrar att nå egen försörjning genom anpassade arbetsmarknads- och utbildningsinsatser.

Sociala investeringarna *Team Oxhagen*, *Specialpedagogisk kompetensutveckling* samt *El Sistema* pågick i ca tre år och har efter deras slut till en viss grad implementerats alternativt implementerats helt i de ordinarie verksamheterna och skalats upp. I de tre slutrapporterna (en för varje satsning) poängterades att uppföljande utvärderingar behöver göras för att undersöka om satsningarnas effekter är bestående på längre sikt.³ I slutrapporterna betonades även att satsningarna tillsammans utgör en helhet och att detta behöver beaktas vid effektutvärdering och framför allt ekonomisk återföring. Detta grundar sig i att de tre satsningarna till viss del har varit en förutsättning för varandra, vilket påverkar både resultat och effekter. Därför görs den uppföljande utvärderingen av dessa tre sociala investeringar i en och samma föreliggande rapport. Ursprunglig gemensam ansökan benämns i slutrapporterna som *Partnerskap Varberga/Oxhagen* och investeringarna kallas hädanefter gemensamt för *Partnerskap VoX*.

Syftet med denna utvärdering är att undersöka vilka medelfristiga effekter som uppstått efter investeringarnas slut och om effekterna är bestående. I slutrapporterna poängterades svårigheter vid fastställande av satsningarnas ekonomiska effekter då effekter endast i begränsad utsträckning visat på positiv utveckling, varit svårtolkade eller visat på resultat som inte går att koppla till genomfört arbete. Till grund för detta låg bland annat avsaknad av uppföljande dataunderlag på individnivå. Detta problem är kvarstående även idag vilket försvårar uppföljningen av de ovannämnda övergripande målsättningarna 2 och 4 i denna rapport. Övergripande målsättningen 3 å andra sidan tolkas som ett kortsiktigt mål och följs därför inte upp i denna utvärdering. Eftersom insatserna framför allt riktade sig mot barn i förskole- samt tidig skolålder och som idag har gått ut eller är på väg att gå ut mellanstadiet avser därför föreliggande rapport att studera om satsningarna har påverkat deras måluppfyllelse i skolan positivt (övergripande målsättning 1).

³ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Specialpedagogisk kompetensutveckling* (2018); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017).

2 Partnerskap VoX – beskrivning, resultat och implementering

Följande avsnitt innehåller beskrivning av vardera satsningen som ingick i investeringen *Partnerskap VoX*. Till varje delavsnitt medföljer även en sammanfattning av respektive satsnings resultat samt redogörelse för vad som implementerats och dess nuläge.

2.1 Team Oxhagen

Satsningen *Team Oxhagen* genomfördes under tidsperioden 1 februari 2015 – 31 januari 2018 i samverkan mellan Förvaltningen förskola och skola, Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete och dåvarande Förvaltningen för funktionshindrade och Socialförvaltningen.⁴ Satsningen riktade sig mot barn i åldrarna 0–9 och deras föräldrar boende i Oxhagen. Satsningen syftade till att ge individerna i området information om olika utbildningar och vägar till arbete samt en mer positiv syn på de möjligheter som finns till stöd vid svårigheter som bottnar i social, neuropsykiatrisk eller kognitiv problematik och som yttrar sig på olika sätt. Detta skedde genom träffar med familjerna som ägde rum på bland annat familjecentralen och skolan. Även andra möten både i grupp och personliga initierades. Genomgående i sitt arbete använde Team Oxhagen sig av ett förhållningssätt baserat på Vägledande samspel (ICDP) och Motiverande samtal (MI). Teamets kompetenser bestående av en arbetsterapeut, specialpedagog, socionom och en del av studie- och yrkesvägledare (som under satsningens gång bytts ut och ersatts av en arbetskonsulent) arbetade med allt från yrkesvägledning och stöd i föräldrarollen till kompetensutveckling hos pedagoger arbetande på förskolorna i Oxhagen och Varberga samt Hagaskolan i Oxhagen.⁵ *Team Oxhagens* målsättning var följande:

- Familjer kan tillgodogöra sig samhällets stöd.
- Barn och familjers behov av stöd upptäcks tidigt och utreds, varpå lämpliga insatser sätts in på organisations-, grupp- och individnivå.
- Möjliggöra trygga uppväxtvillkor för barnen i Oxhagen genom att föräldrar får adekvat stöd i föräldrarollen och vägledning kring utbildning och sysselsättning.⁶

2.1.1 Satsningens resultat

Enligt slutrapporten har *Team Oxhagen* som helhet arbetat med och till viss del bidragit till utveckling inom de mål som formulerats för satsningen.⁷ Bland annat betonades att teamets arbete har uppskattats av många familjer som tagit emot stöd. Familjerna tyckte att teamets närvaro har underlättat i möten med både skolan och andra myndigheter. Vidare framhölls att arbetskonsulenterna har gett stöd till 58 personer. Dock har ingen uppföljning av dessa individer gjorts. Trots positiva utsagor till följd av detta stöd gick det inte att dra några slutsatser i slutrapporten ifall de personerna exempelvis lämnat försörjningsstöd.

⁴ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017).

⁵ Pedagogerna som tog del av insatsen *Specialpedagogisk kompetensutveckling*.

⁶ För respektive delmål hänvisas läsaren till Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017).

⁷ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017).

Gällande teamets insatser riktade mot förskolan och skolan har dock teamets arbete uppfattats på olika sätt. Bland annat försvårades teamets arbete på grund av att skolan inte varit mottaglig för samverkan i den utsträckning som behövts. Detta exemplifierades med bland annat pedagoger i årskurserna 2 och 3 som upplevde att samarbetet med teamet fungerade mindre bra på grund av bristande förankring mellan teamets uppdrag och Hagaskolans verksamhet. De pedagoger som däremot beskrev att samverkan med teamet fungerade bra var pedagoger på förskolan Blåmesen samt Hagaskolans förskoleklass. Bland annat lyfte pedagogerna fram teamets arbetsterapeut och dennes insatser som lett till ökad kompetens hos dem som i sin tur har gynnat barnen.

Stödet i föräldrarollen i form av utbildningar, handledning och samtal beskrevs av flertalet, inte minst av föräldrarna, ha bidragit till att föräldrarna vuxit i sina föräldraroller. Den bilden bekräftades av pedagogerna i förskolan som börjat märka förändring i samspelet mellan föräldrar och barn i samband med hämtning och lämning, då de såg en mer positiv och nära dialog mellan dem.

2.1.2 Implementering

Enligt Kommunstyrelsens beslut skulle följande delar av satsningen *Team Oxhagen* implementeras:⁸

- En arbetsterapeut i ordinarie verksamhet – både som en del i barnhälsoteamet på Blåmesens förskola och i elevhälsoteamet på Hagaskolan.
- Föräldrastödsutbildningar i Vägledande samspel genom samverkande insatser – riktat uppdrag till Centralt skolstöd, Oxhagens familjecentral samt Utvecklingsenheten FFF/VoO.
- En kurativ funktion för stöd och samhällsvägledning till familjer i området – att bedriva operativt, uppsökande områdesarbete med uppdrag att sammanlänka befintliga verksamheter.
- Neutral mötesplats med lokal förankring i området – riktat uppdrag till Partnerskap Örebro i samverkan med Oxhagens familjecentral.
- Aktiviteter i området för barn och föräldrar – riktat uppdrag till Partnerskap Örebro att, i samverkan med kommunens förvaltningar och civila samhället, utveckla och genomföra.

En öppen intervju med kuratorn som var verksam inom satsningen *Team Oxhagen* har genomförts. Enligt kuratorn upplöstes teamet efter investeringens slut och arbetsterapeuten tillhör numera Hagaskolans elevhälsoteam samt förskolan Blåmesens barnhälsoteam. Tjänsten som specialpedagog har fortsatt tillhöra förskolans och skolans organisationer medan funktionen som yrkes- och studievägledare eller arbetskonsulent inte har implementerats.

I samband med *Team Oxhagens* upplösning i slutet av investeringen bildades Mötesplats VoX (ingår i Partnerskap Örebro) som riktar sig mot individer i åldrar 0–100 år boende i både Oxhagen och Varberga. Mötesplats VoX är ett resultat av ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Örebro kommun, RF Sisu Örebro län och Studieförbundet Bilda och är inte ett resultat av satsningen *Team Oxhagen*. Deras uppgift är att möjliggöra samverkan och samordning i områdena Varberga och Oxhagen med syfte att uppnå målen om: ökad måluppfyllelse i skolan, ökad trivsel och trygghet, ökad sysselsättning och integration samt ökade möjligheter till en meningsfull fritid.⁹

⁸ Beslut i Kommunstyrelsen den 10 oktober 2017, § 183.

⁹ Mötesplats VOX (2022). Om Mötesplats VOX - Mötesplats VOX <https://motesplatsvox.se/om-motesplats-vox/vad-vi-gor/>

Team Oxhagens kuratorstjänst har flyttats till Mötesplats VoX. Kuratorn arbetar idag med föräldrastöd och samhällsvägledning för boende i områdena. Föräldrastödsprogram genomförs även av familjecentralerna. Vidare fungerar kuratorn som en sammankallande funktion för andra kuratorer inför samverkan och samarbete. Skillnaden mellan *Team Oxhagen* och Mötesplats VoX är att teamet arbetade tillsammans med samma målgrupp och mot samma mål medan organisationen inom Mötesplats VoX inte har samma samverkan utan de olika funktionernas tjänster arbetar mot olika målgrupper.

Sammantaget har implementeringen av satsningen *Team Oxhagen* genomförts i enlighet med Kommunstyrelsens beslut.

2.2 Specialpedagogisk kompetensutveckling

Den andra satsningen *Specialpedagogisk kompetensutveckling* genomfördes under tidsperioden 4 maj 2015 – 30 april 2018 i samverkan mellan Centralt skolstöd som då var en enhet inom Förvaltningen förskola och skola samt dåvarande Förvaltningen för funktionshindrade.¹⁰ Satsningen syftade till att ge en ökad kompetensutveckling till pedagoger för att de tidigt ska kunna upptäcka barn med särskilda behov. Detta gjordes för att uppfylla satsningens mål om att genomförande av kompensatoriska insatser för dessa barn ska startas redan i tidig ålder för att förbättra förutsättningar för måluppfyllelse i skolan samt minska barnens framtida behov av stöd. Pedagogerna fick även senare agera i rollen som brygga mellan förskolan och skolan, genom att föra en aktiv dialog med elevhälsan för att säkerställa barnens stödbehov inför skolstart.

Kompetensutvecklingen inleddes med en heldagsutbildning som genomfördes i tre omgångar under 2015 och har getts till totalt 118 pedagoger på förskolorna Fantasia, Emil, Gränden, Hasselmusen, Stjärnhimlen, Emilia och Blåklinten i Varberga samt förskolan Blåmesen och Hagaskolans förskoleklass i Oxhagen. Heldagsutbildningen leddes av projektledaren tillsammans med tre psykologer och en specialpedagog som har en inriktning mot barn med neuropsykiatrisk problematik och tydliggörande pedagogik. Utbildningen innehöll fyra inspirationsföreläsningar som omfattade teman kring bemötande och miljöns betydelse för utveckling och lärande.

För 21 utvalda pedagoger genomförde projektledaren tillsammans med *Team Oxhagens* arbetsterapeut en femdagars fördjupningsutbildning under 2016. Denna utgjordes av programmet ICDP och kunskap om neuropsykiatrisk problematik och kognitiva svårigheter, samt tips på verktyg och metoder för att kunna synliggöra och identifiera barns behov utifrån sådan typ av problematik. Efter utbildningarna fick pedagogerna använda sig av de lärda metoderna i arbetet med barnen.

Under 2016 till och med 2017 arrangerades dessutom tio nätverksträffar för de pedagoger som gick fördjupningsutbildningen. Under träffarna hade pedagogerna möjlighet att utbyta erfarenheter med varandra samt ta del av föreläsningar av andra kompetenser. Upplägget av nätverksträffarna samordnades och planerades av *Team Oxhagens* specialpedagog.

2.2.1 Satsningens resultat

I slutrapporten redovisades resultatet av utvärderingar av heldags- samt fördjupningsutbildningarna där det framkom att pedagogerna har fått ökad kunskap och att den är tillräcklig för att genomföra åtgärder i praktisk mening.¹¹ Pedagogerna har efter utbildningarna under åren 2016 och 2017

¹⁰ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Specialpedagogisk kompetensutveckling* (2018).

¹¹ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Specialpedagogisk kompetensutveckling* (2018).

arbetat utifrån lärda metoder och verktyg med cirka 560 barn.¹² Detta förutsatte dock att de pedagoger som fått utbildningarna jobbar kvar på dessa förskolor/skola. I slutrapporten poängterades emellertid att personalomsättningen bland pedagogerna varit hög. Av de pedagoger som fått fördjupningsutbildning år 2015 har endast ett fåtal pedagoger varit kvarvarande hösten 2017. Enligt Tabell 1 i slutrapporten (se sida 8) framkommer dock att den minskningen endast skedde på Varbergas förskolor. Det minskade antalet kvarvarande pedagoger har inneburit minskade möjligheter att genomföra insatser i verksamheterna.

Förutsättningarna för de två specialpedagogerna har också varit olika på grund av att specialpedagogen i Oxhagen arbetade mot tre förskolor med tyngdpunkt (50 procent) på Blåmesen, medan specialpedagogen i Varberga arbetade mot totalt nio förskolor. Vidare påpekades att förutsättningar på förskolan Blåmesen i jämförelse med Varbergas förskolor varit mycket goda vilket har sin följd av tidigare diskussioner kopplade till satsningarna *Team Oxhagen* och *El Sistema*. I en intervju till slutrapporten betonade rektorn att eftersom endast en pedagog i Hagaskolans förskoleklass har blivit tilldelad plats i utbildningen var resurserna för små för att genomföra insatserna i någon större omfattning under investeringens tid.

Enligt en summerad uppskattning av pedagogerna (hösten 2017) har totalt 111 barn på de involverade förskolorna, inklusive Hagaskolans förskoleklass, tagit del av direkta insatser genomförda inom ramen för denna satsning. Vidare uppskattade pedagogerna att dessa insatser gett en positiv effekt hos 77 av barnen (69 procent). Detta är dock återigen en summerad bild vilket innebär att det inte framgick hur många av de 77 barnen som har gått på en specifik förskola alternativt Hagaskolans förskoleklass. Dessutom betonades i slutrapporten att alla genomförda insatser har utgått ifrån identifierade behov hos barnen. Därav var det en skillnad mellan verksamheterna i antalet barn som fått del av direkta insatser. Det fanns också skillnader i hur pedagogerna valt att genomföra insatserna. Vissa valde att inkludera hela förskolegruppen, medan andra insatser huvudsakligen riktade sig till specifika individer.

2.2.2 Implementering

Enligt Kommunstyrelsens beslut skulle följande delar av satsningen *Specialpedagogisk kompetensutveckling* implementeras:¹³

- Fortsatt kontinuerlig kompetensutveckling med utgångspunkt i specialpedagogikens relationella perspektiv för förskolans och grundskolans pedagoger på utvalda förskolor och grundskolor utifrån definierade behov.
- Kompetensutvecklingen ska innehålla möjligheter till fördjupningsutbildning med utgångspunkt i Vägledande samspel, utifrån definierade behov i respektive område.
- Utbildningsinsatserna genomförs i samverkan mellan Kommunstyrelseförvaltningen (Centralt skolstöd) och Förvaltningen för funktionshindrade (idag kallad Förvaltningen för sociala insatser).
- Behovsanpassade nätverksträffar genomförs i samverkan mellan specialpedagog på Centralt skolstöd samt företrädare för de lokala barn- och elevhälsoteamen.
- Tid avsätts för personalen för att befästa kunskaperna i det praktiska arbetet samt medverka i nätverksträffar.

¹² Barn från samtliga förskolor i Varberga och förskolan Blåmesen samt elever i Hagaskolans förskoleklass i Oxhagen.

¹³ Beslut i Kommunstyrelsen den 13 mars 2018, § 60.

En öppen intervju med specialpedagogen på Lotsen, Centralt skolstöd, som var verksam inom *Team Oxhagen*, enhetschef på Centralt skolstöd på Kommunstyrelseförvaltningen samt enhetschef på Förvaltningen förskola och skola har genomförts. Denna intervju kompletterades även med en intervju med psykologen som genomförde både heldagsutbildningen 2015 samt fördjupningsutbildningen under investeringstiden. Från dessa intervjuer framgår att en fördjupningsutbildning har getts till ytterligare ny grupp av pedagoger från samma förskolor och Hagaskolans förskoleklass med start i november 2018 och slut våren 2019. Fördjupningsutbildningen hade samma upplägg och innehåll som under investeringstiden och även den omfattade 5 heldagar.

Vidare har regelbundna behovsanpassade nätverksträffar planerats och arrangerats av specialpedagogen på Centralt skolstöd, Lotsen. Nätverksträffarna omfattade repetitioner inom ICDP samt andra behovsanpassade ämnen. Höstterminen 2019 arrangerades till exempel tre nätverksträffar och omfattade föreläsning om språkutvecklande arbetssätt av logoped och specialpedagog från Centralt skolstöd, Lotsen. Nätverksträffarnas fokus har varit att fördjupa valda delar av föreläsningens innehåll. Av de 24 inbjudna pedagogerna från sju förskolor i Varberga samt förskolan Blåmesen och Hagaskolan i Oxhagen har antingen 11 eller 13 pedagoger närvarat på respektive av de tre nätverksträffarna. Den terminen har även en utvärdering av nätverksträffarna genomförts från vilken det framkom att pedagogerna uppskattar både föreläsningarnas innehåll samt diskussioner och reflektioner pedagogerna emellan.

Höstterminen 2019 var den termin som nätverksträffarna senast genomfördes. Enhetschefen på Centralt skolstöd på Kommunstyrelseförvaltningen har utan framgång ett flertal gånger varit i kontakt med rektorerna för att kunna planera nya tider för dessa träffar. Det största hindret för genomförandet av nätverksträffarna har enligt enhetschefens uppfattning varit att frigöra pedagoger för deltagande i nätverkstillfällena.

2.3 El Sistema

Satsningen *El Sistema* startades i samband med terminsstart i januari 2015 och pågick till och med 31 december 2017.¹⁴ Satsningen har bedrivits i samverkan mellan Kulturskolan på Kultur- och fritidsförvaltningen och Hagaskolan respektive förskolan Blåmesen på Förvaltningen förskola och skola. Syftet med *El Sistema* var att genom musikundervisning bidra till en social och mänsklig utveckling, barn som tror på sig själva och som respekterar andra människor. Målgruppen för satsningen innefattade till en början femåringarna på förskolan Blåmesen, samt eleverna i förskoleklass och årskurs 1 på Hagaskolan. Musikundervisningen har letts av musikpedagoger från Kulturskolan och innefattat instrumental- och körundervisning samt teori-rytmiklektioner. Undervisningstyp varierade beroende på årskurs. Höstterminen 2016 utökades målgruppen till att även inkludera elever i årskurs 2 som förutom obligatorisk körsång också erbjöds frivilligt instrumentalspel efter skoltid. Det gemensamma musicerandet förväntades uppfylla målsättningen om att:

- Öka barnens känsla av samhörighet och gemenskap.
- Förbättra barnens samarbets- och koncentrationsförmåga.
- Öka måluppfyllelsen i skolan, genom ökad stimulans tack vare musiken som i sin tur ger förbättrade förutsättningar för skolframgång.
- Öka barnens intresse för att delta i organiserad kultur- och fritidsverksamhet.

¹⁴ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017).

- Ge föräldrar en större inblick i och engagemang för sina barns vardag.

Under satsningens gång har barnen fått möjlighet att uppträda på olika typer av evenemang (exempelvis Hagaskolans skolavslutning och ”Bättre skola konferensen” på Hjalmar Bergman-teatern i Örebro). Barnen fick även uppträda för sina familjer på så kallade Vänstays som var regelbundna föräldraträffar arrangerade var tredje vecka. I samband med dessa träffar har även personal från förskola och skola deltagit varje gång, då träffarna har varit ett tillfälle att möta föräldrarna som annars är svåra att nå via exempelvis ordinarie föräldramöten. Även personal från *Team Oxhagen* har regelbundet deltagit på träffarna för att på det sättet kunna nå föräldrarna. Förutom Vänstays har ett antal mini-Vänstays med mindre grupp av familjer också anordnats.

2.3.1 Satsningens resultat

Under satsningens genomförande har flera olika lösningar använts för lokaler som undervisningen bedrivits i.¹⁵ Inledningsvis fanns inga lokaler tillgängliga för genomförandet och undervisningen fick därför bedrivas i förskolans respektive skolans ordinarie verksamhet. Detta medförde förflyttningar av tunga instrument mellan lokalerna vilket inte var optimalt. Under hösten 2015 möjliggjordes en hel förskoleavdelning på förskolan Blåmesen vilket underlättade för förvaring av instrumenten. Däremot behövde eleverna på Hagaskolan förflytta sig, vilket skapade vissa praktiska svårigheter och som löstes med justering av musiklektionernas längd och tillfällen. Specifikt vikten av egna lokaler för verksamheten lyftes fram i slutrapporten av de intervjuade.

Trots lokalsvårigheter konstaterades *El Sistema* i slutrapporten har bidragit till stärkt självkänsla, koncentrationsförmåga, förbättrade språkkunskaper, ökat självförtroende och lugn hos barnen, samt en stolthet hos både barn och föräldrar. Vidare har 27 av 44 elever i årskurs 2 valt att spela instrument efter skoltid vårterminen 2017. Därtill bedömdes föräldrarnas engagemang och delaktighet i skolans verksamhet ha ökat. Därmed ansågs satsningen i slutrapporten ha bidragit till utveckling inom de mål som formulerats. Detta bekräftades särskilt av pedagogerna som vårterminen 2017 fick besvara frågan om hur de upplever att *El Sistema* har bidragit till elevernas utveckling inom exempelvis språkinläring. Sammanfattningsvis bedömdes att för 91 procent av eleverna i årskurs 1 och 2 har *El Sistema* bidragit positivt. Vårterminen 2015 gick dessa barn på Blåmesens förskola (femåringar) respektive i Hagaskolans förskoleklass. Totalt har 115 familjer (130–140 barn) tagit del av satsningen.¹⁶

2.3.2 Implementering

Enligt Kommunstyrelsens beslut skulle följande delar av satsningen *El Sistema* implementeras:¹⁷

- Fortsatt *El Sistema*-verksamhet på förskolan Blåmesen och Hagaskolan för femåringar, förskoleklass och årskurs 1.
- Frivilligt instrumentspel och kör efter skoltid för årskurs 2 på Hagaskolan.
- Orkesterspel för elever från och med årskurs 3 till en låg kostnad i Kulturskolans ordinarie verksamhet.

¹⁵ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017).

¹⁶ Reviderad återföringsplan – *Partnerskap Varberga/Oxhagen* (2017).

¹⁷ Beslut i Kommunstyrelsen den 12 september 2017, § 184.

- Beaktad integrationsaspekt genom ett utvecklat samarbete mellan El Sistema i Oxhagen och Kulturskolans ordinarie verksamhet, samt möjlighet för barnen i Oxhagen att komma till och ta del av de centrala arenor som finns för kultur, exempelvis Konserthuset och kommande Kulturkvarteret.

El Sistema implementerades på Hagaskolan och förskolan Blåmesen den 1 januari 2018.¹⁸ I augusti 2018 skalades satsningen upp till att inkludera Brickebackens skola samt Byggklossens förskola. Med ca tio musikpedagoger från Kulturskolan når *El Sistema* i dagsläget ca 320 barn per vecka. Syftet och målen med *El Sistema* är idag desamma som under investeringens tid. Målgruppen har däremot utökats till att även inkludera elever i årskurs 3 som på båda skolorna har obligatorisk musik-undervisning.¹⁹ Det föreligger inte heller någon avvikelse i metoden och arbetssättet. Däremot får Hagaskolans elever från årskurserna 2–5 samt Brickebacken skolans elever från årskurserna 2–4 numera möjlighet till kör och instrumentspelning efter skoltid vilket är en utökning till skillnad från investeringens tid när det endast var elever i årskurs 2 som erbjöds denna möjlighet. Elever i årskurs 4 som spelar efter skoltid är även med i Kulturskolans stråk- och blåsorkester.

Två öppna intervjuer har genomförts med verksamhetsutvecklare av *El Sistema* i Örebro. Enligt verksamhetsutvecklare har Coronapandemin, som inneburit restriktioner gällande allmänna sammankomster, medfört att nästan alla Vänstays ställts in.²⁰ Restriktionerna har även bidragit till att många elever slutade spela instrument efter skoltiden. I skrivande stund har dock restriktionerna tagits bort vilket möjliggör återinförande av Vänstays.

I slutrapporten konstaterades flera komponenter ha bidragit till att satsningen genererat positiva utfall. En av komponenterna avsåg vikten av tillgång till lokaler i nära anslutning till skolans verksamhet som underlättar förflyttningar.²¹ Då förskolan Blåmesen revs, byggdes nya lokaler vid Risbergska skolan. Dessa lokaler skulle vara tillfälliga men förblev en permanent placering av förskolan. Detta har bidragit till att *El Sistema* i dagsläget har sin verksamhet i flera olika lokaler. Förutom i förskolan Blåmesens matsal bedrivs verksamheten i Hagaskolans fritidshemslokaler, musiksalen samt i skolans bibliotek.²² Sedan 2021 får *El Sistema* förvara alla sina fioler och celli i biblioteket, men många byten mellan salarna upplevs påfrestande för musikpedagogerna vilket har lett till att flera musikpedagoger har valt att sluta. Det uppstår även utmaningar vid schemalaggningsen av musiklektioner då *El Sistema*-pedagoger måste anpassa sig efter skolans behov.

Sammantaget har implementeringen av satsningen *El Sistema* genomförts i enlighet med Kommunstyrelsens beslut. Den fortsatta utmaningen med lokalerna upplevs dock som ett hinder för lyckad implementering i Oxhagen.²³

¹⁸ *El Sistema* folder (2022).

¹⁹ Målgruppen består av barn 5–9 år.

²⁰ En Vänstay hann genomföras under hösten 2021 när restriktionerna under den tiden lättades.

²¹ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017).

²² Femårsgruppen har sina lektioner i förskolan Blåmesens matsal. Förskoleklassen har sina lektioner i Hagaskolans fritidshemslokaler Linnéa och Lärkan. Årskurser 1 och 2 har sina lektioner i skolans musiksall, medan årskurs 3 har sin undervisning i biblioteket. Även den frivilliga cello, fiol och orkesterverksamheten efter skoltid i årskurs 3 sker i Hagaskolans bibliotek.

²³ Liknande utmaning betonas inte finnas i Brickebacken.

3 Resultatmätt och urval

Som tidigare nämnt är syftet med denna utvärdering att undersöka vilka medelfristiga effekter som uppstått efter satsningarnas slut och om effekterna är bestående. I denna rapport studeras den första övergripande målsättningen som beskrevs i ansökan och lyder:

- Förbättra förutsättningarna för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan.

I forskningsstudier är utbildningens effekter en länk till bland annat kriminalitet och ohälsa som resulterar i att högre utbildning minskar risken för de typerna av problematik.²⁴ Detta i sin tur kan leda till minskade kommunalekonomiska och samhällsekonomiska kostnader till följd av minskade antalet insatser i äldre åldrar.

I den gemensamma ansökan benämndes ett antal indikatorer som förväntades mäta de uppkomna effekterna till följd av den sociala investeringen. Till föreliggande uppföljande utvärdering väljs därmed de indikatorer som har en koppling till måluppfyllelsen i skolan. Enligt ansökan skulle måluppfyllelsen i årskurserna 1, 3 och 6 påverkas.²⁵ Huruvida *Team Oxhagen*, *Specialpedagogisk kompetensutveckling* och *El Sistema* skulle påverka utfallet i de olika årskurserna skiljer sig mellan de tre satsningarna. Samtliga satsningar antogs påverka läskunnigheten i årskurs 1. I ansökan antogs endast satsningen *Team Oxhagen* påverka måluppfyllelsen i årskurserna 3 och 6. Däremot i slutrapporten för *El Sistema* poängterades att effekter på kunskapsmåluppfyllelse i årskurs 3 till följd av denna satsning också bör studeras i föreliggande utvärdering.²⁶ Dock är kunskap en ackumulativ process och forskning visar att läskunnigheten i tidig ålder är associerad med läskunnighet i senare ålder.²⁷ Språket är dessutom viktigt för att ta till sig kunskaper även i andra ämnen. Eftersom dessa tre satsningar förväntades ha en positiv inverkan på läskunnigheten i årskurs 1 görs därför ett första antagande i denna rapport:

Antagande 1: Alla tre satsningar som ingick i *Partnerskap VoX* antas i samma utsträckning ha bidragit till:

- Ökad läskunnighet i årskurs 1.
- Ökad måluppfyllelse i årskurs 3.
- Ökad måluppfyllelse i årskurs 6.

²⁴ Se exempelvis: Lochner, L., & Moretti, E. (2004). The effect of education on crime: Evidence from prison inmates, arrests, and self-reports. *American economic review*, 94(1), 155–189; Lochner, L. (2011). Non-production benefits of education: Crime, health, and good citizenship; Brå. (2021). Strategiska brott bland ungdomar på 2010-talet och faktorer av betydelse för att lämna ett kriminellt liv. *Rapport 2021:5*.

²⁵ Notera att utfallet i årskurs 1 snarare är en kortsiktig effekt medan resultaten i årskurserna 3 och 6 är medelfristiga effekter. Eftersom alla barn som fått insatser inom den sociala investeringen inte har hunnit påbörja årskurs 1 vid slutrapporternas skrivande, redovisades utfallet i årskurs 1 fram till läsåret 2015/16. I denna rapport kan tidsperioden utvidgas, därför redovisas utfall för även senare kohorter i årskurs 1.

²⁶ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017).

²⁷ Se exempelvis: Juel, C. (1988). Learning to read and write: A longitudinal study of 54 children from first through fourth grades. *Journal of educational Psychology*, 80(4), 437; Leppänen, U., Aunola, K., Niemi, P., & Nurmi, J. E. (2008). Letter knowledge predicts Grade 4 reading fluency and reading comprehension. *Learning and Instruction*, 18(6), 548–564; Kjeldsen, A. C., Kärnä, A., Niemi, P., Olofsson, Å., & Witting, K. (2014). Gains from training in phonological awareness in kindergarten predict reading comprehension in grade 9. *Scientific Studies of Reading*, 18(6), 452–467.

Utöver kunskapsmåluppfyllelsen förväntades enligt ansökan framför allt satsningen *Team Oxhagen* bidra till att barn tycker att det finns möjlighet till arbetsro i skolan. Det är dock högst troligt att även *El Sistema* kan ha påverkat arbetsron i skolan eftersom det i slutrapporten konstaterades att denna satsning har bidragit till bland annat lugn hos barnen.²⁸ Lugn och ro på lektionerna bör ha en positiv inverkan på koncentrationsförmågan och därmed också påverka måluppfyllelsen i skolan. Frågor om huruvida skolan och elevernas vardag fungerar ställs i en brukarundersökning till elever och vårdnadshavare i bland annat årskurs 3 och 5. Därför kompletteras resultatet av måluppfyllelsen i skolan med andelen elever som i brukarundersökningen på påståendet ”Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det” svarat att det ”stämmer helt”.²⁹

Antagande 2: Satsningarna *Team Oxhagen* och *El Sistema* har tillsammans bidragit till:

- Ökad andel elever i årskurs 3 på Hagaskolan som instämmer helt att de får lugn och ro på lektionerna när de behöver det.
- Ökad andel elever i årskurs 5 på Hagaskolan som instämmer helt att de får lugn och ro på lektionerna när de behöver det.

Som tidigare nämnt har de tre satsningarna till viss del varit en förutsättning för varandra, vilket påverkar både resultat och effekter. Målgrupperna har dock skilt sig åt mellan satsningarna. Den tydligast identifierade målgruppen är barn som fått satsningen *El Sistema*. Den målgruppen bestod av totalt 130 – 140 barn i åldrarna 5 – 8 år som under investeringens tid gick på förskolan Blåmesen och Hagaskolan.³⁰ Vidare riktade *Specialpedagogisk kompetensutveckling* sig mot 560 barn i Varberga och Oxhagen.³¹ Av slutrapporten framgår att 111 barn har fått insatser till följd av denna satsning. Det är emellertid oklart vilken förskola/skola dessa barn gick på. Denna satsning beskrevs dock i slutrapporten ha haft mest lyckat utfall på förskolan Blåmesen. Försättningsvis är det även oklart hur många barn satsningen *Team Oxhagen* nådde. I slutrapporten framkommer emellertid att arbetsterapeutens insatser på förskolan Blåmesen och Hagaskolans förskoleklass gynnade barnens utveckling.³² Mot bakgrund av detta görs inom ramen för föreliggande utvärdering ett urval i målgruppen av barn som utgör denna utvärderings insatsgrupp.

Baserat på ovan beskrivning väljs elever som vårterminen 2015 gick i Hagaskolans förskoleklass (*kohort 1*) samt de barn på förskolan Blåmesen som samma termin var 5 år gamla (*kohort 2*) som insatsgrupp. Valet av den gruppen möjliggör att studera deras måluppfyllelse även i årskurs 6 då kohort 1 gick ut årskurs 6 vårterminen 2021 och kohort 2 påbörjade årskurs 6 höstterminen 2021 på Hagaskolan F-6, vilket innebär att deras betyg från höstterminen är tillgängliga.³³ Dessa elever

²⁸ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017).

²⁹ Till rapportens förfogande har även andelen vårdnadshavare som besvarade frågan ifall de kan rekommendera skolan till andra tagits fram. Dock på grund av låga svarsfrekvenser redovisas inte den statistiken i den rapporten.

³⁰ Reviderad återföringsplan – *Partnerskap Varberga/Oxhagen* (2017).

³¹ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Specialpedagogisk kompetensutveckling* (2018).

³² Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017).

³³ Föreliggande rapport skrivs under våren 2022 vilket påverkar tillgängligheten av dataunderlag för kohort 2.

bedöms även ha haft möjlighet att ta del av den sociala investeringen i störst omfattning. Med utgångspunkt av beskrivningen ovan antas följande:

Antagande 3: Alla elever i insatsgruppen har tagit del av alla tre satsningar i den sociala investeringen *Partnerskap VoX* i samma utsträckning.

Skolgången för båda kohorterna illustreras i diagram 1 och 2. Från diagram 1 framgår att kohort 1 gick ut årskurs 6 vårterminen 2021 och från diagram 2 går att utläsa att kohort 2 kommer att gå ut årskurs 6 vårterminen 2022.

Diagram 1. Skolgång kohort 1.

Diagram 2. Skolgång kohort 2.

Inga tydliga mål har dock definierats eller kvantifierats i den gemensamma ansökan. Avsaknad av kvantitativa mål medför en utmaning vid bedömning ifall investeringen har haft ett lyckat utfall. För att kunna avgöra ifall *Partnerskap VoX* har bidragit till förbättrade förutsättningar för ökad måluppfyllelse i skolan ställs därför insatsgruppens respektive kohorts resultat relativt mot respektive hela klassens resultat för att studera huruvida insatsgruppens kohorter höjer eller sänker klassernas genomsnitt. Notera att resultaten för respektive helklass inkluderar elever från insatsgruppens respektive kohort. Dessutom redovisas kunskapsmåluppfyllelsen över tid för att undersöka ifall det uppstår en positiv trend i skolresultat på Hagaskolan efter investeringens slut. Den historiska bilden av skolresultaten jämförs även mot Örebro totalt för att studera hur Hagaskolans elevers resultat har sett ut relativt till den summerade bilden av alla skolor i Örebro kommun.

3.1 Hypoteser

Med utgångspunkt i den övergripande målsättningen samt urvalet av insatsgrupp formuleras följande nollhypoteser (H_0) och alternativhypoteser (H_1). Notera att utfallet i årskurs 1 i denna rapport snarare är en kortsiktig effekt, medan utfallen i årskurserna 3 och 6 tolkas som medelfristiga effekter.

Hypoteser (a):

H_0 : Det föreligger ingen skillnad i skolresultaten i svenska och matematik mellan insatsgruppens båda kohorter och det totala antalet elever i respektive helklass i årskurserna 3 och 6 på Hagaskolan.

H_1 : Andelen elever i insatsgruppens båda kohorter uppvisar högre skolresultat i svenska och matematik än det totala antalet elever i respektive helklass i årskurserna 3 och 6 på Hagaskolan.

Hypoteser (b):

H_0 : Trenden av skolresultat är konstant i årskurserna 3 och 6 på Hagaskolan.

H_1 : Läsåren som inkluderar elever som tagit del av satsningarna visar en uppåtgående trend i årskurserna 3 och 6 på Hagaskolan.

Om alternativhypotesen (H_1) är sann, förkastas nollhypotesen (H_0) till förmån av alternativhypotesen (H_1).

Eftersom insatser inom ramen för satsningarna *Team Oxhagen* och *El Sistema* förväntades tillsammans bidra till lugn och ro på lektionerna, kompletteras resultaten med andel som svarat ”stämmer helt” på påståendet ”Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det” i brukarundersökningen på Hagaskolan i årskurserna 3 och 5. Om dessa satsningar har haft en positiv inverkan på lugn och ro på lektionerna bör resultaten visa en uppåtgående trend läsåren 2017/18 och 2018/19 i årskurs 3 och läsåren 2019/20 och 2020/21 i årskurs 5.

3.2 Data

Till rapportens förfogande hämtas historiska data över olika mått av kunskapsmåluppfyllelse på Hagaskolan F-6 samt Örebro totalt. Dataunderlaget för Örebro totalt i årskurs 1 inkluderar endast de kommunala skolenheterna i Örebro kommun, medan för resterande årskurser hämtas data för alla skolor oavsett huvudman i kommunen. Data hämtas även för båda kohorterna i insatsgruppen specifikt. Nedan listas all hämtade data med tillhörande tidsperiod:

Årskurs 1:

- Andel läskunniga elever i årskurs 1, totalt under läsåren 2015/16 – 2020/21 och insatsgruppens båda kohorter under läsåret 2015/16 respektive 2016/17.

Årskurs 3:

- Andel elever som klarat respektive av de åtta delproven på nationella provet i svenska i årskurs 3, totalt under läsåren 2013/14 – 2018/19.³⁴
- Andel elever som klarat kunskapskrav i svenska och matematik i årskurs 3, totalt och för insatsgruppens båda kohorter under läsåret 2017/18 respektive 2018/19.
- Andel elever i årskurs 3 som på påståendet ”Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det” svarat att det stämmer helt, totalt under läsåren 2013/14 – 2020/21.

Årskurs 5:

- Andel elever i årskurs 5 som på påståendet ”Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det” svarat att det stämmer helt, totalt under läsåren 2013/14 – 2020/21.

³⁴ På grund av coronapandemin genomfördes inga nationella prov läsåren 2019/20 – 2020/21. Därför saknas data för denna period.

Årskurs 6:

- Andel elever som erhållit ett godkänt betyg A-E av de elever som har fått A-F eller streck i ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk i slutet av vårterminen i årskurs 6, totalt under läsåren 2013/14 – 2020/21.^{35 36}
- Andel elever i insatsgruppens respektive kohort som erhållit:
 - ett godkänt betyg A-E av de elever som har fått A-F eller streck i ämnena svenska, matematik och engelska i slutet av vårterminen i årskurs 6 under läsåret 2020/21 (kohort 1).
 - ett godkänt betyg A-E av de elever som har fått A-F eller streck i ämnena svenska, matematik och engelska i slutet av höstterminen i årskurs 6 under läsåret 2021/22 (kohort 2).³⁷
- Andel elever som har fått betyget A-E i alla ämnen i årskurs 6, totalt under läsåren 2013/14 – 2020/21 och insatsgruppens båda kohorter under läsåret 2020/21 respektive 2021/22.³⁸
- Andel elever som har fått betyget A-E i kärnämnen: svenska, matematik och engelska i årskurs 6, insatsgruppens båda kohorter under läsåret 2020/21 respektive 2021/22.

Resultat på nationella prov i matematik i årskurs 3 redovisas inte i denna rapport på grund av att både antalet delprov och delprovets innehåll har varierat mellan åren vilket försvårar jämförelsen över tiden. Vidare, eftersom resultaten från nationella proven i årskurs 3 för insatsgruppen specifikt inte kunde tas fram används i stället andelen elever som klarat kunskapskrav i svenska och matematik.

På grund av coronapandemin genomfördes inga nationella prov mellan vårterminen 2020 och vårterminen 2021, därför saknas resultaten från nationella proven i årskurs 6 för insatsgruppens kohorter som följs i denna utvärdering. I stället hämtas andelen elever som erhållit ett godkänt terminsbetyg A-E i respektive kärnämnä (svenska, matematik och engelska) i årskurs 6.³⁹ Till rapportens förfogande hämtas även andelen elever som fått betyget A-E i alla ämnen samt endast kärnämnen i årskurs 6. Notera dock att antalet ämnen per termin och läsår skiljer sig åt. Vanligtvis uppgår det totala antalet till ca 16 ämnen och det är det antalet ämnen som används för insatsgruppens kohort 1.⁴⁰ I skrivande stund pågår vårterminen 2022 vilket innebär att kohort 2 går ut årskurs 6 efter denna termin. Därför har betygen från höstterminen 2021 i stället för vårterminen

³⁵ Betygen A-E är godkända betyg, medan betyget F är ett icke godkänt resultat.

³⁶ Om eleven är frånvarande saknas underlag för bedömning av dennes kunskaper. Därför kan inte betyget sättas och därmed markeras med ett streck (-).

³⁷ Dessa elever påbörjade årskurs 6 höstterminen 2021 och kommer att gå ut mellanstadiet vårterminen 2022. Eftersom denna rapport skrivs under vårterminen 2022 finns endast terminsbetyg för höstterminen 2021 tillgängliga för dessa elever.

³⁸ Andelen beräknas utifrån elever med betyg A-F, streck eller anpassad studiegång.

³⁹ Notera att *hypotes (a)* tar endast ämnena svenska och matematik i anspråk. För årskurs 6 presenteras också resultaten för ämnet engelska för att visa utvecklingen av terminsbetygen i alla tre kärnämnen.

⁴⁰ De 16 ämnena är: Svenska, Matematik, Engelska, Bild, Hem- och konsumentkunskap, Idrott och hälsa, Musik, Biologi, Fysik, Kemi, Geografi, Historia, Religionskunskap, Samhällskunskap, Slöjd och Teknik. Vissa elever läser även ämnen Moderna språk och/eller Modersmål utöver de 16 ämnena.

2022 tagits fram för dessa elever. Detta innebär även att dessa elever inte har hunnit läsa vissa ämnen och därmed inte erhållit betyg i dessa. För insatsgruppens kohort 2 används därför 12 ämnen.⁴¹

Data för respektive kön har också hämtats. På grund av att antalet elever i urvalet är litet och för att det därmed inte ska vara möjligt att identifiera dessa elever redovisas inte statistiken i denna rapport uppdelat per flickor och pojkar.

3.2.1 Datakällor

Insatsgruppens respektive kohorts andel läskunniga elever i årskurs 1, andel elever som klarat kunskapskrav i svenska och matematik i årskurs 3 samt terminsbetyg i årskurs 6 hämtas från Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen. Vidare hämtas andelen elever i årskurs 3 och 5 som på påståendet ”Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det” svarat ”stämmer helt” från brukarundersöknings rådatafil tillhandahållen av Origo Group.⁴² Avslutningsvis hämtas resultaten från nationella proven i svenska i årskurs 3 samt andelen elever som erhållit ett terminsbetyg A-E i alla ämnen samt i ämnena svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska i årskurs 6 från Skolverkets officiella statistik.

3.2.2 Deskriptiv statistik

Som tidigare nämnts görs det ett urval av de barn som fick ta del av *Partnerskap VoX*. Urvalet består av totalt 68 barn varav 41 av dessa gick i Hagaskolans förskoleklass (*kohort 1*) och resterande 27 gick på förskolan Blåmesen och då var 5 år gamla (*kohort 2*). Dessa barn har varit med från investeringens början (vårterminen 2015). Detta innebär att kohort 1 gick ut årskurs 6 vårterminen 2021 och kohort 2 påbörjade årskurs 6 höstterminen 2021. Diagram 3 och 4 visar att av de barn som tog del av *Partnerskap VoX* var eller är ca hälften av dessa kvar på Hagaskolan F-6 i årskurs 6 (24 av 41 respektive 16 av 27). Totalt har alltså 40 (24 plus 16) elever av dem som gått ut årskurs 6 eller påbörjat årskurs 6 tagit del av investeringen *Partnerskap VoX*. Detta motsvarar ungefär 30 procent av målgruppen som tog del av *El Sistema* under investeringstiden (130–140 barn). Det minskade antalet elever per årskurs kan exempelvis bero på att eleverna har flyttat alternativt bytt skola.

Diagram 3. Insatsgrupp, kohort 1.

Diagram 4. Insatsgrupp, kohort 2.

Källa: Egen framställning utifrån data från Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022).

⁴¹ Dessa elever har inte erhållit höstterminsbetyg i Kemi, Historia och Religionskunskap. Ca hälften av dessa elever har inte heller erhållit ett terminsbetyg i Hem- och konsumentkunskap.

⁴² Origo Group utför denna undersökning varje år.

Tabell 1 presenterar antalet elever i årskurs 1 (läsåren 2015/16 – 2016/17), 3 (läsåren 2017/18 – 2018/19) och 6 (läsåren 2019/20 – 2021/22) på Hagaskolan totalt samt antalet elever per kohort i insatsgruppen. Notera att gemensamt för nedan presenterade årskurser är att antalet elever i respektive kohort är mindre än det totala antalet elever i klassen. Exempelvis av de 53 elever som påbörjade årskurs 6 höstterminen 2021 har endast 16 elever gått på förskolan Blåmesen vårterminen 2015 när de var 5 år gamla och sedan fortsatt skolgången på Hagaskolan.

Tabell 1. Antal elever i årskurs 1, 3 och 6 under läsåren 2015/16 – 2021/22.

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2020/21	2021/22
	Årskurs 1		Årskurs 3		Årskurs 6	
Hagaskolan, totalt	46	40	50	40	61	53
Insatsgrupp						
Kohort 1	38	-	29	-	24	-
Kohort 2	-	21	-	18	-	16

Källa: Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022) och Skolverkets officiella statistik (2022).

3.2.3 Svagheter och styrkor med datamaterialet

Styrkan med datamaterialet är att läskunnigheten i årskurs 1, kunskapsmåluppfyllelse i svenska och matematik i årskurs 3 samt betyg i årskurs 6 går att ta fram för insatsgruppen. Fördelen med detta är att det går att säkerställa att dessa barn inte har tagit del av andra insatser som kunde ha påverkat deras skolframgång eller att de precis har flyttat till Sverige vilket kan medföra språksvårigheter och därmed påverka resultat i skolan. En annan fördel är att det är säkerställt att de elever som finns med i insatsgruppen i årskurs 6 är de elever som tagit del av den sociala investeringen från dess start vårterminen 2015. En svaghet är dock att det i resultaten i ämnet svenska inte går att urskilja om eleven har läst ämnet enligt kursplan svenska eller svenska som andraspråk. Elever läser ämnet gemensamt och skriver samma prov, dock skiljer sig bedömningsanvisningarna beroende på kursplan.⁴³ Det saknas även andra bakgrundsvariabler såsom demografisk bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå som också kan ha inverkan på resultat i skolan. En annan svaghet är att det inte går att följa skolresultat för en och samma individ i respektive årskurs.

Vidare möjliggör data från Skolverkets officiella statistik att påvisa utvecklingen i resultaten på nationella proven samt andelen elever som erhållit ett terminsbetyg A-E i alla ämnen samt i ämnena svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska i årskurs 6 på Hagaskolan och över tid. Det hade varit intressant att studera resultaten från nationella proven för insatsgruppen i årskurs 3. Dessvärre går det inte att ta fram dessa vilket får ses som en svaghet med datamaterialet.

Svarsfrekvenserna från brukarundersökningen för elever i årskurserna 3 och 5 bedöms i stort sett vara tillräckliga (bortsett från årskurs 5 läsåret 2016/17 då frågan endast besvarats av 4 elever). Dessvärre går det inte att urskilja vilka elever som ingår i insatsgruppen.

⁴³ Skolverket (2022). *Genomföra och bedöma nationella prov i grundskolan*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/nationella-prov-i-grundskolan/genomfora-och-bedoma-prov-i-grundskolan>

3.3 Sammanfattning av kapitel 3

- Denna rapport avser att studera ifall den sociala investeringen *Partnerskap VoX* har lett till förbättrade förutsättningar för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan som är ett av de fyra övergripande målen angivna i satsningarnas gemensamma ansökan.
- Insatserna som gjordes inom ramen för investeringen *Partnerskap VoX* förväntades ha lett till ökad läskunnighet i årskurs 1 samt ökad måluppfyllelse i årskurserna 3 och 6.
- Utöver förväntades satsningarna *Team Oxhagen* och *El Sistema* ha bidragit till arbetsro i skolan i årskurserna 3 och 5 vilket påverkar koncentrationen och kan genom det ha en positiv inverkan på måluppfyllelsen i skolan.
- För att mäta om det har skett en förbättring i måluppfyllelsen görs ett urval av barn som antas fått ta del av alla tre satsningar. Det urvalet kallas för insatsgrupp och består av elever som vårterminen 2015 gick i Hagaskolans förskoleklass (*kohort 1*) samt de barn på förskolan Blåmesen som samma termin var 5 år gamla (*kohort 2*). Resultaten för insatsgruppen jämförs sedan med resultat av respektive helklass. Den historiska bilden av skolresultaten på Hagaskolan jämförs också mot Örebro totalt.
- I rapporten görs följande tre antaganden:
 - Antagande 1:** Alla tre satsningar som ingick i *Partnerskap VoX* antas i samma utsträckning ha bidragit till:
 - Ökad läskunnighet i årskurs 1.
 - Ökad måluppfyllelse i årskurs 3.
 - Ökad måluppfyllelse i årskurs 6.
 - Antagande 2:** Satsningarna *Team Oxhagen* och *El Sistema* har tillsammans bidragit till:
 - Ökad andel elever i årskurs 3 på Hagaskolan som instämmer helt att de får lugn och ro på lektionerna när de behöver det.
 - Ökad andel elever i årskurs 5 på Hagaskolan som instämmer helt att de får lugn och ro på lektionerna när de behöver det.
 - Antagande 3:** Alla elever i insatsgruppen har tagit del av alla tre satsningar i den sociala investeringen *Partnerskap VoX* i samma utsträckning.
- Med utgångspunkt i den övergripande målsättningen samt urvalet av insatsgrupp formuleras följande hypoteser:
 - Hypoteser (a):**
 - H_0 : Det föreligger ingen skillnad i skolresultaten i svenska och matematik mellan insatsgruppens båda kohorter och det totala antalet elever i respektive helklass i årskurserna 3 och 6 på Hagaskolan.
 - H_1 : Andelen elever i insatsgruppens båda kohorter uppvisar högre skolresultat i svenska och matematik än det totala antalet elever i respektive helklass i årskurserna 3 och 6 på Hagaskolan.
 - Hypoteser (b):**
 - H_0 : Trenden av skolresultat är konstant i årskurserna 3 och 6 på Hagaskolan.
 - H_1 : Läsåren som inkluderar elever som tagit del av satsningarna visar en uppåtgående trend i årskurserna 3 och 6 på Hagaskolan.

4 Resultat och analys

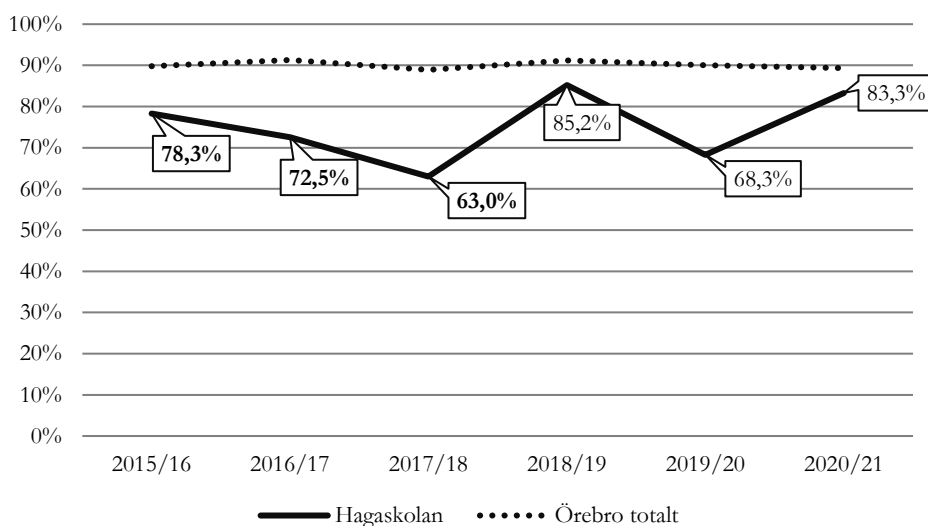
Resultatavsnittet redovisas i form av beskrivande statistik. Måluppfyllelsen i skolan redogörs i delavsnitt per årskurs i kronologisk ordning (årskurs 1, 3 och 6). I varje delavsnitt visas först hur utvecklingen av givna skolresultat har sett ut över tid och sedan jämförs resultaten för elever från insatsgruppens båda kohorter mot resultat från respektive helklass. Vidare följer en sammanställning av svaren på påståendet: "Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det" från brukarundersökningen för elever i årskurserna 3 och 5. Analysen i slutet av kapitlet knyter an det redovisade resultatet med hypoteserna från avsnitt 3.1. Avslutningsvis sammanfattas kapitlet i avsnittet 4.6.

4.1 Läskunnighet i årskurs 1

En förväntan med satsningarna var att de skulle bidra till positiv utveckling i läskunnigheten i årskurs 1.⁴⁴ I slutrapporterna redovisades läskunnigheten mellan läsåren 2011/12 – 2015/16.⁴⁵ Enligt den redovisade data har andelen läskunniga elever i årskurs 1 på Hagaskolan blivit lägre läsåret 2015/16 (läsåret som inkluderar insatsgruppens kohort 1) i jämförelse med tidigare år. Samtidigt, medan den generella trenden i kommunen pekade nedåt, visade andelen läskunniga elever i årskurs 1 på Hagaskolan på variationer mellan åren. Därför kunde i slutrapporterna inga tydliga samband kopplat till satsningarna observeras på Hagaskolan.

Diagram 5 visar fortsatt tidsserie över andelen läskunniga elever i årskurs 1. Läsåren 2015/16 och 2016/17 inkluderar elever från insatsgruppens kohort 1 respektive kohort 2 som vårterminen 2015 tog del av *Partnerskap VoX*. Höstterminen 2017 är investeringens sista år vilket innebär att de eleverna som gick i årskurs 1 på Hagaskolan också ska ha tagit del av satsningarna (dock under kortare period än elever innan). Medan andelen läskunniga elever i Örebro totalt fluktuerar kring 90 procent visar diagrammet på en nedåtgående trend på Hagaskolan under investeringsperioden.

Diagram 5. Andel (%) läskunniga elever i årskurs 1 under läsåren 2015/16 – 2020/21.

Källa: Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022).

Not.: Örebro totalt inkluderar endast de kommunala skolenheterna i Örebro kommun.

De elever som läsåren 2015/16 och 2016/17 gick i Hagaskolans årskurs 1 inkluderar även elever som inte gick i Hagaskolans förskoleklass respektive förskolan Blåmesen. Det kan exempelvis vara elever som precis har flyttat till Sverige och har därmed svårigheter med språket. Därför studeras andelen läskunniga elever i insatsgruppen för båda kohorterna för att undersöka om dessa elever höjer klassernas genomsnitt. Tabell 2 visar att så är fallet för insatsgruppens kohort 1 då andelen läskunniga elever i denna kohort uppgår till 86,8 procent (jmf 78,3 procent för hela klassen). Liknande resultat uppvisar dock inte kohort 2 då andelen elever i denna kohort är marginellt lägre än hela klassens andel.

⁴⁴ Notera att läskunnighet i årskurs 1 är en kortsiktig effekt av investeringen.

⁴⁵ Se Diagram 2 på sidan 17 i Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017) och Diagram 5 på sidan 16 i Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017).

Tabell 2. Andel (%) läskunniga elever i årskurs 1 under läsåren 2015/16 (kohort 1) och 2016/17 (kohort 2).

	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17
Hagaskolan, totalt	78,3	72,5
Insatsgrupp kohort 1	86,8	-
Insatsgrupp kohort 2	-	71,4

Källa: Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022).

4.2 Kunskapsmåluppfyllelse i årskurs 3

4.2.1 Svenska

För att studera hur resultaten från nationella proven i svenska har utvecklats över åren har andelen elever som nått kravnivån på respektive delprov hämtats och redovisas i Tabell 3. Observera att läsåren 2013/14 – 2017/18 innefattar resultat för elever som fått sina prov rättade enligt kursplanen svenska som andraspråk medan läsåret 2018/19 har samtliga elever fått sina prov rättade enligt kursplanen svenska. Detta innebär att resultaten från läsåret 2018/19 inte är jämförbara med resultaten från tidigare läsår presenterade i Tabell 3. Notera även att resultaten för insatsgruppens kohort 1 och kohort 2 inkluderas i resultaten från läsår 2017/18 respektive 2018/19. Tabellen visar att årskurs 3 elever på Hagaskolan från läsåret 2017/18 presterade bäst på alla delprov bland de andra kohorterna som fått sina prov rättade enligt kursplanen svenska som andraspråk. Det är fyra delprov som det läsåret klarades av alla (100 procent) elever på Hagaskolan. Det läsåret har Hagaskolans elever även presterat bättre än Örebro totalt på samtliga delprov.

Notera återigen att tabellen presenterar resultat från de nationella proven rättade enligt kursplanen svenska läsåret 2018/19. Andelen elever som nått kravnivån på respektive delprov det läsåret var på Hagaskolan lägre eller marginellt lägre än för Örebro totalt på sju av åtta delproven. Det är tre resultat som framträder mest det läsåret. Det första är att delprovet ”Tala – muntlig uppgift” klarades av alla (100 procent) elever. Det andra och tredje är att 88,2 procent respektive 91,2 procent klarade delprovet ”Skriva berättande text” respektive delprovet ”Skriva faktatext” vilket är marginellt lägre än för Örebro totalt (89,6 respektive 92,3 procent).

Tabell 3. Andel (%) elever som nått kravnivån på respektive delprov av samtliga elever som deltagit i nationella proven i svenska i årskurs 3. Kursplan svenska som andraspråk läsåren 2014/15 – 2017/18. Kursplan svenska läsåret 2018/19.⁴⁶

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Delprov: Läsa berättande text						
Hagaskolan	75,6	68,0	66,7	78,9	81,6	85,3
Örebro totalt	67,0	76,9	68,4	77,8	60,3	93,0
Delprov: Läsa faktatext						
Hagaskolan	61,0	64,0	72,2	71,1	81,6	85,3
Örebro totalt	62,3	67,7	72,4	75,0	60,8	93,0
Delprov: Enskild högläsning						
Hagaskolan	61,0	76,0	82,4	76,3	100,0	85,3
Örebro totalt	78,8	80,1	80,5	82,7	84,7	94,8
Delprov: Läsa enskilt textsamtal						
Hagaskolan	90,2	72,0	76,5	84,2	100,0	82,4
Örebro totalt	90,6	80,6	72,8	85,3	85,7	95,6
Delprov: Skriva berättande text						
Hagaskolan	82,9	80,0	77,1	78,9	100,0	88,2
Örebro totalt	74,1	79,0	79,0	82,0	81,6	89,6
Delprov: Skriva, stavning och interpunktion						
Hagaskolan	82,9	72,0	77,1	84,2	84,2	82,4
Örebro totalt	66,5	69,9	66,0	77,3	61,4	87,4
Delprov: Skriva faktatext						
Hagaskolan	56,1	72,0	65,7	55,3	92,1	91,2
Örebro totalt	65,6	65,6	68,7	74,8	71,0	92,3
Delprov: Tala – muntlig uppgift						
Hagaskolan	92,7	68,0	83,3	92,1	100,0	100,0
Örebro totalt	91,5	78,5	85,7	89,9	93,9	96,9

Källa: Skolverkets officiella statistik (2022).

Not.: Örebro totalt innefattar skolor i Örebro kommun från samtliga huvudmän.

Eftersom resultaten från nationella proven för urvalet i insatsgruppen inte kunde hämtas, används i stället andelen elever som klarat måluppfyllelsen i bland annat ämnet svenska och presenteras i Tabell 4. Båda kohorter i insatsgruppen uppvisar högre resultat (96,6 respektive 83,3 procent) än respektive klassgenomsnitt (82,0 respektive 67,5 procent). Varför resterande elever uppvisar sämre resultat kan bero på att klasserna består av elever som nyligen har flyttat till Sverige vilket påverkar förutsättningarna för språkutveckling.

Tabell 4. Andel (%) elever som klarat måluppfyllelsen i svenska i årskurs 3.

	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Hagaskolan, totalt	82,0	67,5
Insatsgrupp		
Kohort 1	96,6	-
Kohort 2	-	83,3

Källa: Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022).

Not.: Antal elever som klarat måluppfyllelsen i svenska delat på totalt antal elever som finns registrerade. Eleven registreras med en 1:a om eleven klarat målen i ämnet och en 0:a om eleven ej klarat målen i ämnet. Vissa elever har lämnats med blankt värde och detta har tolkats som en 0:a.

⁴⁶ Läsåret 2018/19 har samtliga elever på Hagaskolan fått sina nationella prov rättade enligt kursplanen svenska. Därför för Örebro totalt redovisas resultat från nationella provet rättade enligt kursplanen svenska detta läsår.

4.2.2 Matematik

Insatsgruppens kohort 1 uppvisar goda resultat även när andelen elever som klarat måluppfyllelsen i ämnet matematik studeras (se Tabell 5). Denna andel uppgår till 93,1 procent vilket är högre än klassens genomsnitt (jmf 80,0 procent). Motsvarande andel för insatsgruppens kohort 2 uppgår till 77,8 procent vilket endast är 0,3 procentenheter högre än klassens genomsnitt.

Tabell 5. Andel (%) elever som klarat måluppfyllelsen i matematik i årskurs 3.

	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Hagaskolan, totalt	80,0	77,5
Insatsgrupp		
Kohort 1	93,1	-
Kohort 2	-	77,8

Källa: Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022).

Not.: Antal elever som klarat måluppfyllelsen i svenska delat på totalt antal elever som finns registrerade. Eleven registreras med en 1:a om eleven klarat målen i ämnet och en 0:a om eleven ej klarat målen i ämnet. Vissa elever har lämnats med blankt värde och detta har tolkats som en 0:a.

4.3 Betyg i årskurs 6

Nedan presenteras resultat för andelen som fått godkända betyg A-E i årskurs 6. Notera att läsåret 2020/21 inkluderar elever från insatsgruppens kohort 1 och läsåret 2021/22 inkluderar elever från insatsgruppens kohort 2. Eftersom insatsgruppens kohort 2 i skrivande stund fortfarande går i årskurs 6 är deras resultat inte tillgängliga i den officiella statistiken. Därför presenteras resultaten endast fram till 2020/21. För insatsgruppens kohort 2 har terminsbetyg från höstterminen 2021 tagits fram.

4.3.1 Svenska

Tabell 6 visar andelen elever som har fått ett godkänt betyg A-E i svenska och svenska som andraspråk, av de elever som har fått A-F eller streck i respektive ämne. Tabellen visar att historiskt sett har alla eller nästan alla elever både på Hagaskolan och Örebro totalt som läst ämnet enligt kursplanen svenska klarat ämnet (mellan 90 och 100 procent). Däremot varierar resultatet bland elever som läst ämnet enligt kursplanen svenska som andraspråk. Andelen elever som har fått ett godkänt betyg i svenska som andraspråk läsåret 2020/21 som inkluderar insatsgruppens kohort 1 (75,5 procent) var dock högre än Örebro totalt (70,3 procent).

Tabell 6. Andel (%) elever som fått terminsbetyg A-E i svenska och svenska som andraspråk i slutet av vårterminen i årskurs 6 under läsåren 2013/14 – 2020/21.

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Hagaskolan								
<i>Svenska</i>	100,0	..	≈100,0	≈100,0	≈100,0	100,0	≈100,0	..
<i>Svenska som andraspråk</i>	..	62,5	80,6	≈100,0	50,0	73,3	68,3	75,5
Örebro totalt								
<i>Svenska</i>	94,4	94,7	95,8	95,4	94,0	93,9	91,8	91,6
<i>Svenska som andraspråk</i>	66,2	63,1	74,3	67,2	64,3	68,6	66,3	70,3

Källa: Skolverkets officiella statistik (2022).

Not. 1: Om resultatuppgiften baseras på färre än 10 elever redovisas av säkerhetsskäl inte resultatet i den officiella statistiken och betecknas därmed med (..). Om antalet som ej uppnått kunskapskraven är 1–4 elever, visas andelen som uppnått kunskapskraven (A-E) som ≈100.

Not. 2: Örebro totalt innefattar skolor i Örebro kommun från samtliga huvudmän.

I Tabell 7 presenteras andelen som klarat ämnet svenska även för insatsgruppens båda kohorter. Notera att andelarna i denna tabell skiljer sig åt från Tabell 6 på grund av att den visar en summerad bild. Med andra ord görs ingen skillnad mellan kursplanerna.

Av elever i insatsgruppens kohort 1 som läsåret 2020/21 gick ut årskurs 6 och därmed erhöll betyg i slutet av vårterminen 2021 har 83,3 procent klarat ämnet vilket är högre än klassens genomsnitt (73,8 procent). Motsvarande andel i kohort 2 har endast hunnit erhålla höstterminens betyg. Andelen som höstterminen 2021 klarat ämnet svenska uppgick till 93,8 procent vilket är ca 26 procentenheter högre än klassens genomsnitt (67,9 procent).

Tabell 7. Andel (%) elever som fått betyget A-E i svenska i årskurs 6.

	Läsår 2020/21*	Läsår 2021/22**
Hagaskolan, totalt	73,8	67,9
Insatsgrupp		
Kohort 1	83,3	-
Kohort 2	-	93,8

Källa: Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022).

Not. 1: *Dessa elever har gått ut årskurs 6 och därmed erhållit vårterminens betyg. **Dessa elever påbörjade årskurs 6 höstterminen 2021 och kommer att gå ut mellanstadiet vårterminen 2022. Därför finns endast terminsbetyg för höstterminen 2021 tillgängliga för dessa elever.

Not. 2: I denna tabell görs ingen skillnad mellan kursplanen svenska och svenska som andraspråk. Med andra ord är det en summerad bild, därför skiljer sig dessa siffror från Tabell 6.

4.3.2 Matematik

Tabell 8 visar andelen elever som har fått godkända betyg A-E av de elever som har fått A-F eller streck i matematik under läsåren 2013/14 – 2020/21. Tabellen visar att andelen som klarat ämnet matematik har varierat mellan 68,4 och 86,3 procent på Hagaskolan. Läsåret 2020/21 som inkluderar elever från insatsgruppens kohort 1 var det lägre andel elever som klarat ämnet (70,5 procent) i jämförelse med Örebro totalt det läsåret (87,7 procent). Det var även lägre andel än de två tidigare kohorterna (77,3 respektive 77,0 procent). Enligt Tabell 9 har dock båda kohorter från insatsgruppen (75,0 procent) presterat bättre än klassens genomsnitt (70,5 respektive 66,0 procent).

Tabell 8. Andel (%) elever som fått terminsbetyget A-E i matematik i slutet av vårterminen i årskurs 6 under läsåren 2013/14 – 2020/21.

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Hagaskolan	84,7	71,9	86,3	86,8	68,4	77,0	77,3	70,5
Örebro totalt	90,9	90,2	90,7	89,8	87,3	86,7	86,8	87,7

Källa: Skolverkets officiella statistik (2022).

Not.: Örebro totalt innefattar skolor i Örebro kommun från samtliga huvudmän.

Tabell 9. Andel (%) elever som fått betyget A-E i matematik i årskurs 6.

	Läsår 2020/21*	Läsår 2021/22**
Hagaskolan, totalt	70,5	66,0
Insatsgrupp		
Kohort 1	75,0	-
Kohort 2	-	75,0

Källa: Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022) och Skolverkets officiella statistik (2022).

Not.: *Dessa elever har gått ut årskurs 6 och därmed erhållit vårterminens betyg. **Dessa elever påbörjade årskurs 6 höstterminen 2021 och kommer att gå ut mellanstadiet vårterminen 2022. Därför finns endast terminsbetyg för höstterminen 2021 tillgängliga för dessa elever.

4.3.3 Engelska

Andelen elever som fått terminsbetyget A-E i engelska presenteras i Tabell 10. Från tabellen framgår att andelen elever som klarat ämnet på Hagaskolan läsåret 2020/21 (75,4 procent) var lägre än de tidigare två läsåren (80,3 respektive 82,0 procent). Läsåret 2020/21 som inkluderar insatsgruppens kohort 1 var denna andel på Hagaskolan även 14 procentenheter lägre än för Örebro totalt.

Tabell 10. Andel (%) elever som fått terminsbetyget A-E i engelska i slutet av vårterminen i årskurs 6 under läsåren 2013/14 – 2020/21.

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Hagaskolan	86,4	71,9	86,3	83,0	73,7	82,0	80,3	75,4
Örebro totalt	90,7	90,2	89,5	90,3	88,2	88,2	88,0	89,4

Källa: Skolverkets officiella statistik (2022).

Not.: Örebro totalt innefattar skolor i Örebro kommun från samtliga huvudmän.

Vidare visar Tabell 11 att andelen elever som klarat ämnet engelska i insatsgruppens kohort 1 uppgår till 87,5 procent vilket är ca 12 procentenheter högre än klassens genomsnitt. Motsvarande andel elever i insatsgruppens kohort 2 uppgår också till 87,5 procent. Dock har inte andelen för Hagaskolan totalt för höstterminen 2021 tagits fram, därför kan ingen jämförelse mot klassens genomsnitt göras.

Tabell 11. Andel (%) elever som fått betyget A-E i engelska i årskurs 6.

	Läsår 2020/21*	Läsår 2021/22**
Hagaskolan, totalt	75,4	..***
Insatsgrupp		
Kohort 1	87,5	-
Kohort 2	-	87,5

Källa: Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022) och Skolverkets officiella statistik (2022).

Not.: *Dessa elever har gått ut årskurs 6 och därmed erhållit vårterminens betyg. **Dessa elever påbörjade årskurs 6 höstterminen 2021 och kommer att gå ut mellanstadiet vårterminen 2022. Därför finns endast terminsbetyg för höstterminen 2021 tillgängliga för dessa elever. ***Andelen för Hagaskolan totalt för höstterminen 2021 har inte tagits fram.

4.3.4 Betyg i alla ämnen

Tabell 12 presenterar andelen som fått godkända betyg A-E i alla ämnen i årskurs 6. Historiskt sett har denna andel visat en nedåtgående trend både på Hagaskolan och i Örebro totalt. Av de eleverna som läsåret 2020/21 gick ut årskurs 6 (inkluderar insatsgruppens kohort 1) hade endast 42,6 procent godkända betyg i alla ämnen. Detta är nästan 30 procentenheter lägre än Örebro totalt, vilket kan anses som väldigt låg andel.

Tabell 12. Andel (%) som uppnått kunskapskraven (A-E) i alla ämnen i årskurs 6.

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Hagaskolan	63,5	55,6	60,3	54,5	..	47,5	45,5	42,6
Örebro totalt	79,7	77,8	78,3	76,7	74,1	71,1	69,9	71,4

Källa: Skolverkets officiella statistik (2022).

Not. 1: Statistiken är baserad på ca 16 ämnen.

Not. 2: Om resultatuppgiften baseras på färre än tio elever redovisas av säkerhetsskäl inte resultatet i den officiella statistiken och betecknas därmed med (..).

Not. 3: Örebro totalt innefattar skolor i Örebro kommun från samtliga huvudmän.

Den låga andelen som uppnått kunskapskraven i alla betyg gör det intressant att studera vad motsvarande andelar uppgår till för båda kohorter i insatsgruppen. Detta presenteras i Tabell 13 i kolumn 1. Som tidigare nämnt har insatsgruppens kohort 2 inte hunnit läsa alla ämnen som ges ut i årskurs 6. Därför, med alla ämnen för denna kohort avses 12 ämnen i stället för 16 ämnen som för insatsgruppens kohort 1. Andelen som har fått ett godkänt betyg i alla ämnen i insatsgruppens kohort 2 uppgår till 46,7 procent. Motsvarande andel för insatsgruppens kohort 1 uppgår till 41,7 procent vilket är marginellt lägre än hela klassen (jmf 42,6 procent, se Tabell 12).

I Tabell 13 kolumn 2 visas andelen elever som fått ett godkänt betyg i alla tre kärnämnen: svenska, matematik och engelska. Det var 66,7 procent i insatsgruppens kohort 1 som gick ut årskurs 6 med ett godkänt betyg i alla kärnämnen. Motsvarande andel elever i insatsgruppens kohort 2 som höstterminen 2021 erhöll ett godkänt betyg i dessa ämnen uppgick till 68,8 procent. Elever i insatsgruppens kohort 1 som hade ett godkänt betyg i de tre kärnämnen hade också ett godkänt betyg i minst ytterligare åtta ämnen medan insatsgruppens kohort 2 hade ett godkänt betyg i minst sju ytterligare ämnen.

Tabell 13. Andel (%) som uppnått kunskapskraven (A-E) i årskurs 6.

Insatsgrupp	Andel (%) som har uppnått kunskapskraven (betyget A-E) i alla ämnen i årskurs 6 (1)	Andel (%) som har uppnått kunskapskraven (betyget A-E) i alla kärnämnen: svenska, matematik och engelska i årskurs 6 (2)
Kohort 1	41,7*	66,7
Kohort 2	46,7**	68,8

Källa: Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022).

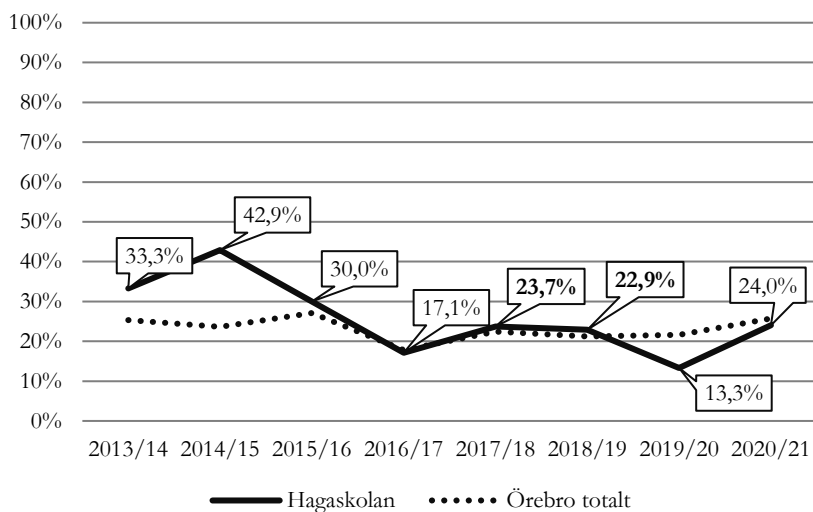
Not: *Baserat på 16 ämnen. **Baserat på 12 ämnen.

4.4 Brukarundersökning

Satsningarna *Team Oxhagen* och *El Sistema* förväntades tillsammans bidra till lugn och ro på lektionerna. Resultaten kompletteras därför med andel som svarat ”stämmer helt” på påståendet ”Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det” i brukarundersökningen i årskurs 3 och 5. Om dessa satsningar har haft en positiv inverkan på lugn och ro på lektionerna bör resultaten visa en uppåtgående trend läsåren 2017/18 och 2018/19 i årskurs 3 och läsåren 2019/20 och 2020/21 i årskurs 5. Enligt diagram 6 har andelen som instämmer helt på detta påstående gått upp med ca 6 procentenheter från läsåret 2016/17 (17,1 procent) till 2017/18 (23,7 procent), dock är trenden läsåren efter nedåtgående. Dessutom är de andelarna fortfarande lägre än historiskt (mellan läsåren 2013/14 – 2015/16).

I årskurs 5 är variationerna mellan åren ännu större (se diagram 7). Läsåren 2019/20 och 2020/21 går trenden förvisso uppåt, men eftersom andelarna uppgår till 9,1 respektive 14,6 procent anses det vara väldigt lågt.

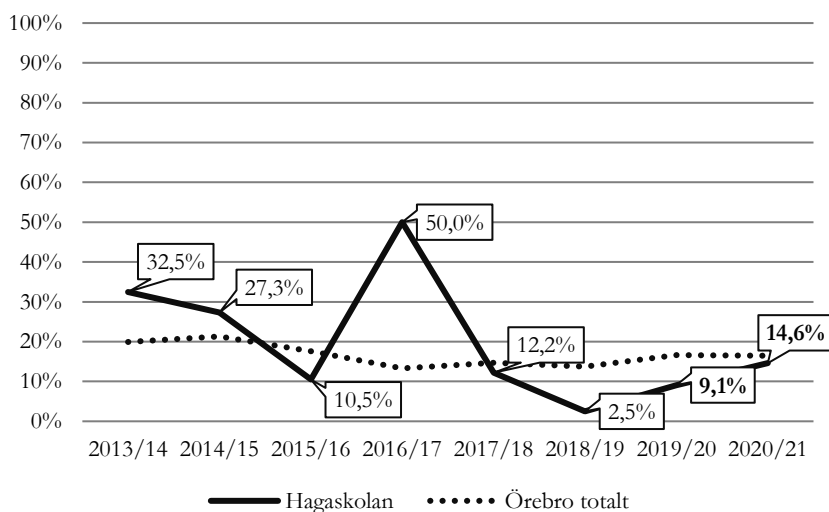
Diagram 6. Andel (%) elever i årskurs 3 som på påståendet ”Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det” svarade ”Stämmer helt”.

Källa: Brukarundersökning rådatafil (2022).

Not.: Örebro totalt innefattar skolor i Örebro kommun från samtliga huvudmän.

Diagram 7. Andel (%) elever i årskurs 5 som på påståendet ”Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det” svarade ”Stämmer helt”.

Källa: Brukarundersökning rådatafil (2022).

Not. 1: Notera att det endast var 4 elever som besvarade denna fråga läsåret 2016/17.

Not. 2: Örebro totalt innefattar skolor i Örebro kommun från samtliga huvudmän.

4.5 Analys

Syftet med denna uppföljande utvärdering är att undersöka vilka medelfristiga effekter som har uppstått efter den sociala investeringens slut och om effekterna är bestående. Med medelfristiga effekter i denna rapport avses skolresultat i årskurserna 3 och 6. För att kunna estimeras en effekt

behövs en kontrollgrupp.⁴⁷ Med kontrollgrupp kan satsningarnas effekter isoleras och därmed en kausal effekt urskiljas. Dessvärre saknas en kontrollgrupp för de barnen som tagit del av *Partnerskap VOX*.⁴⁸ Detta innebär att det inte går att säkerställa att eventuella förbättringar i skolresultaten har skett till följd av insatserna som genomförts inom ramen av den sociala investeringen. På grund av avsaknad av den kausala länken kan därför inga effekter estimeras. En annan utmaning vid säkerställande av huruvida den övergripande målsättningen har uppfyllts är avsaknad av ett kvantifierat mål. Konsekvensen av dessa utmaningar är att det inte går att dra slutsatsen om den sociala investeringen har bidragit till förbättrade förutsättningar för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan.⁴⁹ Resultat som presenteras i denna rapport ger därför endast en indikation huruvida satsningarna varit verkningsfulla ifall insatsgruppens båda kohorter uppvisar bättre skolresultat i ämnena svenska och matematik relativt till skolresultat av det totala antalet elever på Hagaskolan samma läsår (*hypoteser (a)*) eller om läsåren som inkluderar elever som tagit del av satsningarna visar en uppåtgående trend (*hypoteser (b)*).

Resultaten visar att insatsgruppens båda kohorter presterar bättre i ämnena svenska och matematik i årskurserna 3 och 6 i jämförelse med respektive helklass. Nollhypotesen (H_0) i *hypoteser (a)* kan därmed förkastas till förmån av alternativhypotesen (H_1). Vidare visas en uppåtgående trend i resultaten på nationella proven i svenska i årskurs 3 och andelen elever som klarar ett godkänt betyg i svenska i årskurs 6.⁵⁰ Däremot visar andelen elever som får ett godkänt betyg i matematik samt engelska i årskurs 6 och andelen elever som går ut årskurs 6 med alla godkända betyg en nedåtgående trend. Nollhypotesen (H_0) i *hypoteser (b)* kan därmed inte förkastas till förmån av alternativhypotesen (H_1).

I synnerhet resultaten i årskurs 3 tyder på att den sociala investeringen har lett till förbättrade förutsättningar för ökad måluppfyllelse i skolan. Detta går dock inte att säkerställa eftersom den kausala länken inte kan urskiljas. Med andra ord, trots att det visade sig att insatsgruppens båda kohorter höjde respektive helklassresultat, går det inte att konstatera att detta har skett till följd av satsningarna. Detta kan bero på en rad olika orsaker. Exempelvis kan det bero på att de resterande

⁴⁷ I forskningsstudier genomförs vanligtvis så kallade randomiserade experiment där individer med liknande egenskaper slumpmässigt delas in i två grupper. Pondera att insatsen Z ska bidra till att 20 procent fler ska bli behöriga till ett nationellt gymnasieprogram. Eftersom individerna slumpmässigt har delats in i de två grupperna har dessa individer ursprungligt lika stora chanser att bli behöriga till ett nationellt gymnasieprogram. Grupp A (*insatsgruppen*) får sedan insatsen och grupp B får inte insatsen och fungerar därför som en *kontrollgrupp*. Om 20 procent fler i grupp A än i grupp B uppnår behörigheten till ett nationellt gymnasieprogram, går det att konstatera att den förbättringen har skett till följd av insatsen Z.

⁴⁸ Den skolan i Örebro kommun som mest liknar Hagaskolan utifrån elevernas socioekonomiska bakgrund är Brickebackens skola. Denna skola har både angetts som kontrollgrupp i ansökan och använts som kontrollgrupp i slutrapporten för *Team Oxhagen* respektive *El Sistema*. Viktigt att understryka är att ICDP är implementerad på Brickebackens skola och en utbildad vägledare på skolan sprider relationskompetensen och förhållningssättet vidare sen innan sociala investeringens tid. Eftersom grundbulten i satsningen *Specialpedagogisk kompetensutveckling* var ICDP kan inte Brickebackens skola användas som kontrollgrupp. Flera förskolor och skolor inom Örebro kommun använder sig av ICDP sedan året 2003. Detta ytterligare försvårar valet av en annan skola som kontrollgrupp.

⁴⁹ Den övergripande målsättningen som studeras i denna rapport.

⁵⁰ Observera dock att resultaten från nationella proven i svenska läsåret 2018/19 inte är jämförbara med resultaten från tidigare läsår. Detta beror på att samtliga delprov detta läsår rättades enligt kursplanen svenska och tidigare år enligt kursplanen svenska som andraspråk.

eleverna i klassen nyligen har flyttat till Sverige, vilket påverkar deras förutsättningar i skolan på grund av saknade språkkunskaper. Den stora skillnaden i andelar kan därmed bero på att de resterande elevernas kunskapsackumulation har hämmats på grund av språksvårigheter vilket resulterar i att de presterar sämre än genomsnittet. Detta går dock inte att säkerställa inom ramen för denna utvärdering. En annan orsak är att antalet elever både i respektive klass och insatsgruppens kohorter är relativt små. Följden av detta är att den aggregerade statistiken påverkas stort av enskilda värden.

Trots att eleverna i insatsgruppen presterade bättre än klassens genomsnitt uppvisade de inte alltid bättre skolresultat än kohorterna tidigare år. Medan de nationella proven i svenska (rättade enligt kursplanen svenska som andraspråk) i årskurs 3 klarades av fler elever än tidigare år, har den uppåtgående trenden i betygen i årskurs 6 inte visat sig lika tydlig.⁵¹ Det kan förklaras med att effekter till följd av satsningarna som dessa barn fick ta del av i förskole- och tidig skolålder har trappats av efter årskurs 3. Dock på grund av att skolresultat för en och samma individ i respektive årskurs inte följs går det inte att säkerställa ifall de elever som möjligtvis höjde resultaten i insatsgruppens respektive kohort i årskurs 3 sedan bytte skola innan de började årskurs 6. Det kan alltså återigen förklaras med att den aggregerade statistiken på grund av ett litet antal observationer påverkas stort av enskilda värden.

Vidare, förväntades insatser inom ramen för satsningarna *Team Oxhagen* och *El Sistema* tillsammans bidra till lugn och ro på lektionerna. Om dessa satsningar har haft en positiv inverkan på lugn och ro på lektionerna bör resultaten visa en uppåtgående trend läsåren 2017/18 och 2018/19 i årskurs 3 och läsåren 2019/20 och 2020/21 i årskurs 5 på påståendet: ”Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det” från brukarundersökningen. Diagram 6 och 7 bekräftar en något uppåtgående trend dessa läsår och årskurser. Dock är dessa andelar lägre än historiskt på Hagaskolan.

Avslutningsvis kvarstår frågan om hur insatsgruppens skolresultat hade sett ut om de inte hade tagit del av den sociala investeringen *Partnerskap VoX*? Utan en kontrollgrupp kan frågan inte besvaras med säkerhet, men möjligtvis finns det risk för att skolresultaten hade sett sämre ut utan investeringen.

⁵¹ Notera att den officiella statistiken i årskurs 6 täcker endast perioden till och med läsåret 2020/21 som inkluderar elever från insatsgruppens kohort 1.

4.6 Sammanfattning av kapitel 4

- **Årskurs 1:** Andelen läskunniga elever i insatsgruppens kohort 1 är högre än klassens total. Däremot är andelen läskunniga elever i insatsgruppens kohort 2 lägre än klassens total. Vidare är trenden i andelen läskunniga elever nedåtgående under investeringstiden.
- **Årskurs 3:** Båda kohorter i insatsgruppen uppvisar högre andel elever som klarat måluppfyllelsen i svenska och matematik relativt till klassernas total. Ett annat framträdande resultat är att läsåret 2017/18 som inkluderar insatsgruppens kohort 1 presterade bäst på nationella provet i svenska i jämförelse med Örebro totalt det läsåret och tidigare år i årskurs 3.
- **Årskurs 6:** Insatsgruppens båda kohorter uppvisar högre andel elever som fått ett godkänt betyg i svenska och matematik i jämförelse med respektive klass total. Insatsgruppens kohort 1 uppvisar även högre resultat än klassens genomsnitt i ämnet engelska. Vidare visas en uppåtgående trend i andelen elever som klarar ett godkänt betyg i svenska i årskurs 6. Däremot visar andelen elever som får ett godkänt betyg i matematik samt engelska i årskurs 6 och andelen elever som går ut årskurs 6 med alla godkända betyg en nedåtgående trend.
- Med grund i resultaten kan nollhypotesen H_0 :
 - (hypoteser (a)) **förkastas** till förmån av alternativhypotesen (H_1).
 - (hypoteser (b)) **inte förkastas** till förmån av alternativhypotesen (H_1).
- Resultat från brukarundersökningen visar något uppåtgående trend läsåren 2017/18 och 2018/19 i årskurs 3 och läsåren 2019/20 och 2020/21 i årskurs 5. Dock är andelen elever som instämmer helt på påståendet ”Jag får lugn och ro på lektionerna när jag behöver det” lägre än historiskt på Hagaskolan.

5 Ekonomisk analys

Det är intressant att ställa sig frågan vad som går att räkna på och varför just det skulle vara viktigt. Samhällsekonomiska analyser av förebyggande insatser är ett sätt att räkna på framtida ekonomiska vinster och nyttor av insatsen och relatera dessa till dagens kostnader för motsvarande insats. I grunden handlar det om att samhällets resurser är knappa och att det behövs metoder för att prioritera mellan konkurrerande insatser. Vi har en skyldighet att använda samhällets gemensamma resurser så effektivt som möjligt. I likhet med vad Nystrand, Gebreslassie & Feldman (2020) konstaterar är metoder och analyser av övergripande förebyggande kommunalt arbete sällsynt.⁵² Av samma anledning bidrar just denna rapport till att öka kunskapen om de effekter och ekonomiska vinster som tillfaller samhället på sikt när man går från att se investeringar inom offentlig sektor enbart som kostnader till att se satsningar i individer och humankapital som investeringar i stället. Sammantaget existerar tre viktiga frågor; *Vad kostar investeringen? Vilken effekt har investeringen?* och *Vad är värdet av investeringen?*

Inledningsvis analyseras satsningen utifrån ett kommunalekonomiskt perspektiv. Därefter utvidgas analysen med ett vidare samhällsekonomiskt perspektiv.

⁵² Nystrand, Gebreslassie & Feldman (2020) *Är samverkan för bättre folkhälsa lönsam? Samhällsekonomisk analys av tvärsektorielt främjande och förebyggande arbete i Norrtälje kommun*. Rapport 2020:23, Länsstyrelsen Stockholm.

5.1 Kommunalekonomiskt perspektiv

Avsnittet inleds med att kortfattat redovisa investeringens kostnader, såväl budgeterade som faktiska. Därefter presenteras en lönsamhetsanalys och bedömning av satsningens nettoeffekt både utifrån vad som förväntades vid ansökan, utfall vid slutrapportering samt utifrån föreliggande utvärdering.

En viktig slutsats som drogs i samband med slutrapporterna är att satsningarnas ekonomiska effekter på kort sikt inte överstiger kostnaderna, dock framgår inte vad nettoeffekten uppgår till. Denna rapport gör ett försök till att uppskatta nettoeffekten utifrån såväl äldre som nya data.

5.1.1 Kostnader

Tabell 14 redovisar de budgeterade kostnaderna enligt ansökan, kostnadsutfall i respektive slutrapport, prognostiserat utfall i slutrapporterna samt faktiskt utfall vid investeringens slut. Kostnader för varje satsning fördelades på tre år. Enligt ansökan budgeterades den totala investeringens kostnad till 10 400 tkr fördelat på 5 400 tkr till satsningen *Team Oxhagen*, 2 000 tkr till *Specialpedagogisk kompetensutveckling* samt 3 000 tkr till *El Sistema*. Det faktiska utfallet efter investeringens slut uppgick till 9 450 tkr fördelat på 5 083 tkr till *Team Oxhagen*, 1 647 tkr till *Specialpedagogisk kompetensutveckling* samt 2 720 tkr till *El Sistema*.

Tabell 14. Budget, utfall och prognos enligt slutrapporterna samt faktiskt utfall. [tkr]

Kostnadspost	Budgeterat	Utfall	Prognostiserat	Faktiskt utfall
Team Oxhagen		2017-04-30	2018-01-31	2018-01-31
Personal	4 800	3 200	4 420	<i>Ej specificerat</i>
Lokal	300	81	180	<i>Ej specificerat</i>
Material, övrigt	300	233	300	<i>Ej specificerat</i>
Summa	5 400	3 514	4 900	5 083
Specialpedagogisk kompetensutveckling		2017-07-31	2018-04-30	2018-04-30
Personal	1 880	1 188	1 613	<i>Ej specificerat</i>
Lokal	40	20	40	<i>Ej specificerat</i>
Material, övrigt	72	67	72	<i>Ej specificerat</i>
Summa	2 000	1 275	1 725	1 647
El Sistema		2017-04-30	2017-12-31	2017-12-31
Personal, 170%	2 500	1 918	2 656	<i>Ej specificerat</i>
Instrument	200	192	192	<i>Ej specificerat</i>
Övrigt	300	203	246	<i>Ej specificerat</i>
Summa	3 000	2 313	3 094	2 720
Totalt	10 400	7 102	9 719	9 450

Not.: Utfallen för respektive satsning gäller för olika perioder.

Eftersom dessa tre satsningar har i sin helhet eller till en viss del implementerats redovisas även kostnader efter implementeringen. För att kunna jämföra dessa kostnader med investeringens kostnader visas även kostnader per tre år. Notera att kostnader efter implementering presenteras endast för *Team Oxhagen* och *El Sistema* eftersom det inte gick att ta fram fullständiga kostnader för *Specialpedagogisk kompetensutveckling*.⁵³

Tabell 15 visar kostnader efter implementering för satsningen *Team Oxhagen*. Dessa kostnader inkluderar endast personalkostnader för tjänsten som kurator respektive arbetsterapeut som har implementerats i ordinarie verksamhet.⁵⁴ Arbetsterapeuten har under tiden efter implementeringen arbetat 60 procent på Hagaskolan och 40 procent på förskolan Blåmesen. Enligt tabellen uppgår den årliga kostnaden till 1 250 tkr vilket ger en kostnad på 3 750 tkr under tre år.

Tabell 15. *Team Oxhagen – kostnader efter implementering i ordinarie verksamhet. [tkr]*

Kostnadspost	Kostnad per år	Kostnad per tre år
Personal	1 250	3 750
Summa	1 250	3 750

Not. 1: Lönekostnader inklusive PO-avgift.

Avslutningsvis presenterar Tabell 16 kostnader efter implementering för den tredje satsningen *El Sistema*. Notera att dessa kostnader inkluderar uppskalning av satsningen i Brickebacken. Den största kostnaden är personalkostnad som uppgår till 2 900 tkr och innefattar lönekostnader för nio musiklärare från Kulturskolan samt lönekostnad för *El Sistema*s verksamhetsutvecklare. Den årliga kostnaden uppgår till 3 000 tkr vilket ger en uppskattad treårig kostnad på 9 000 tkr.

Tabell 16. *El Sistema – kostnader efter implementering i ordinarie verksamhet. Kostnader inklusive uppskalning i Brickebacken. [tkr]*

Kostnadspost	Kostnad per år	Kostnad per tre år
Personal	2 900	8 700
Instrument och underhåll	45	135
Övrigt	55	165
Summa	3 000	9 000

Not. 1: Lönekostnader inklusive PO-avgift.

Not. 2: Kostnader per år beräknade för året 2022.

5.1.2 Medelfristiga effekter

Syftet med denna utvärdering är att undersöka vilka medelfristiga effekter som uppstått efter investeringens slut och om effekterna är bestående. När sociala investeringar ska utvärderas är en kritisk men fundamental fråga hur de kortsiktiga effekterna som uppvisats kan länkas till mer långsiktiga effekter. Vid en utvärdering av en social investering är det givetvis också centralt att kunna bedöma investeringens lönsamhet och därmed investeringens kostnader såväl som vilka framtida offentliga utgifter som förväntas kunna undvikas. Huruvida effekten är lönsam beror

⁵³ Endast kostnaden för specialpedagogens (från Centralt skolstöd) tid ägnat åt förberedande och genomförande av fördjupningsutbildningen och nätverksträffarna gick att ta fram. Den största kostnadsposten som saknas är kostnaden för vikarier. Det saknas även kostnaden för psykologer som gästföreläst under dessa tillfällen.

⁵⁴ Lönekostnaden för tjänsten som arbetsterapeut som togs fram omfattade treårsperiod. Därefter dividerades den med tre för att erhålla årskostnaden.

sedan delvis av hur bestående effekten är. Detta kapitel har därmed som syfte att utifrån investeringens målsättning dra slutsatser gällande satsningens förväntade medelfristiga effekter.

Förväntade effekter enligt ansökan

I ansökan angavs att de övergripande målen med *Partnerskap VoX* var att:

1. Förbättra förutsättningarna för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan.
2. Förbättra förutsättningarna för framför allt barn, men också deras föräldrar, att få del av det stöd som de har rätt till.
3. Förbättra förutsättningarna för barns deltagande i organiserade kultur- och fritidsaktiviteter.
4. Förbättra förutsättningarna för föräldrar att nå egen försörjning genom anpassade arbetsmarknads- och utbildningsinsatser.

Om dessa mål uppfylls förväntades följande effekter uppstå (observera att nedan redovisas endast de effekter som skulle bidra till kostnadsreduceringar för berörda nämnder, utvärderingsschemat i Bilaga 1 redogör för alla förväntade effekter både på kort, medelfristig och lång sikt):

- Minskat antal elever som behöver gå om en årskurs.
- Minskat antal insatser från socialtjänsten.
- Minskat behov av insatser från Förvaltningen för sociala insatser.⁵⁵
- Minskat behov av försörjningsstöd.
- Ökat deltagande och intresse för Kulturskolans verksamhet.

Tabell 17 redogör för ansökans förväntade effekter och presenterar två nyckeltal: förväntad nettoeffekt (den totala investeringskostnaden minus total ekonomisk effekt) samt avkastning per satsad krona (total ekonomisk effekt delat på kostnad för investeringen). Som framgår av tabellen förväntades den sociala investeringen resultera i en nettoeffekt på [520 tkr], motsvarande fem procents avkastning. Denna avkastning försvinner dock när kostnaden för utvärdering läggs till.

Tabell 17. Förväntad nettoeffekt och lönsambetsbedömning utifrån angivna siffror i ansökan. [tkr]

	Kostnad investering (C)	Total ekonomisk effekt (B)	Nettoeffekt (B-C)	Avkastning per satsad krona (B/C)
PN BoU	-	1 870	-	-
Kultur	-	800	-	-
VUXAM	-	2 700	-	-
Funktionsnämnd	-	1 050	-	-
Social	-	4 500	-	-
Summa	10 400	10 920	520	1,05
Kostnad utvärdering: 5%	520			
Totalt	10 920	10 920	0	1,00

Källa: Ansökan *Sociala investeringar i Varberga och Oxhagen* (2014).

Not.: *PN BoU*: Programnämnd barn och utbildning (Grundskola); *Kultur*: Kulturnämnden; *VUXAM*: Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden; *Funktionsnämnd*: Funktionsstödsnämnden (tidigare Nämnden för funktionshinder); *Social*: Socialnämnden.

⁵⁵ Tidigare Förvaltningen för funktionshinderade.

Konstaterade kortsiktiga effekter i slutrapporterna

Av slutrapporterna konstaterades följande per respektive förväntad effekt:

- **Minskat antal elever som behöver gå om en årskurs:** Infrias inte i den grad som förväntades i ansökan. Utifrån antagandet om att endast 1 elev per år under sju år går om en årskurs uppgår den ekonomiska effekten till 560 tkr (jmf ansökan 1 870 tkr). Motsvarar miniminivån på 30 procent.
- **Minskat antal insatser från socialtjänsten:** Infrias inte i den grad som förväntades i ansökan. Den ekonomiska effekten justerades ned till 2 300 tkr (jmf ansökan 4 500 tkr). Motsvarar 51 procent.
- **Minskat behov av insatser från Förvaltningen för sociala insatser:** Infrias inte i den grad som förväntades i ansökan. Därmed uppgår den ekonomiska effekten till 500 tkr (jmf ansökan 1 050 tkr). Motsvarar 48 procent.⁵⁶
- **Minskat behov av försörjningsstöd:** Infrias inte i den grad som förväntades i ansökan. Den ekonomiska effekten justerades ned till 900 tkr (jmf ansökan 2 700 tkr). Motsvarar 33 procent.
- **Ökat deltagande och intresse för Kulturskolans verksamhet:** Infrias inte i den grad som förväntades i ansökan. Den ekonomiska effekten justerades ned till 640 tkr (jmf ansökan 800 tkr). Motsvarar 80 procent.

Sammantaget konstaterades av slutrapporterna att på kort sikt var det svårt att påvisa att de ekonomiska effekterna överstiger den totala investeringens kostnad. Detta grundade sig i begränsat underlag samt svårigheter att koppla eventuella förbättringar till vardera satsningen. Det poängterades att på längre sikt finns dock förutsättningar för att investeringen kommer vara lönsam i ett kommunalekonomiskt perspektiv. Sammantaget justerades återföringen till totalt 45 procent av den ursprungliga återföringsplanen.⁵⁷ Nettoeffekten och lönsamhetsbedömningen utifrån slutrapporterna presenteras i Tabell 18. På kort sikt uppvisar investeringen en negativ nettoeffekt [-4 550 tkr] och en avkastning per satsad krona som uppgår till 0,52 öre. Vid slutrapporteringen visar sig investeringen vara olönsam från kommunalekonomiskt perspektiv.

⁵⁶ Tidigare Förvaltningen för funktionshindrade.

⁵⁷ Reviderad återföringsplan – *Partnerskap Varberga/Oxhagen* (2017).

Tabell 18. Nettoeffekt och lönsambetsbedömning utifrån angivna resultat i slutrapporterna som låg till grund för den reviderade återföringsplanen. [tkr]

	Kostnad satsning (C)	Total ekonomisk effekt (B)	Nettoeffekt (B-C)	Avkastning per satsad krona (B/C)
PN BoU	-	560	-	-
Kultur	-	640	-	-
VUXAM	-	900	-	-
Funktionsnämnd	-	500	-	-
Social	-	2 300	-	-
Totalt	9 450*	4 900	-4 550	0,52

Källa: Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Specialpedagogisk kompetensutveckling* (2018); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017); Reviderad återföringsplan – *Partnerskap Varberga/Oxhagen* (2017).

Not. 1: *PN BoU*: Programnämnd barn och utbildning (Grundskola); *Kultur*: Kulturnämnden; *VUXAM*: Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden; *Funktionsnämnd*: Funktionsstödsnämnden (tidigare Nämnden för funktionshindrade); *Social*: Socialnämnden.

Not. 2: *Avser totala faktiska kostnadsutfallet för satsningen exkl. kostnad för utvärdering.

Medelfristiga effekter i föreliggande uppföljande utvärdering

Som tidigare beskrivits har de tre satsningarna till viss del varit en förutsättning för varandra, vilket påverkar både resultat och effekter. Nedan återges en beskrivning av kopplingen mellan de fem effekterna och de fyra övergripande målsättningarna samt vilken eller vilka satsningar som förväntades bidra till realiseringen av effekter. Till varje effekt tillskrivs även bedömningen på medelfristig sikt och kopplingen till återföringsplanen.

Minskat antal elever som behöver gå om en årskurs

Utifrån tidigare underlag tolkas att effekten – minskat antal elever som behöver gå om en årskurs förväntades realiseras när den första övergripande målsättningen ”förbättra förutsättningarna för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan” är uppfylld.⁵⁸ Alla tre satsningar förväntades bidra till uppfyllandet av den första övergripande målsättningen. Från *Team Oxhagen* var det framför allt arbetsterapeutens och specialpedagogens insatser för barnens och elevers pedagoger som tas i anspråk. I slutrapporterna för *Team Oxhagen* och *El Sistema* konstaterades att antalet elever som går om en årskurs ligger på samma nivå som under utgångsläget 2014 och att det finns flera skäl till att denna andel inte kommer att minska även på längre sikt.⁵⁹ I slutrapporten för *Specialpedagogisk kompetensutveckling* konstaterades därutöver att det även på längre sikt blir svårt att dra slutsatser om i vilken grad satsningen bidrar till den effekten.⁶⁰ Dessa resultat och resonemang resulterade i att effekten i återföringsplanen reviderades nedåt till miniminivån.⁶¹ Då isoleringsproblematiken kvarstår än idag görs även i denna utvärdering ingen koppling mellan skolresultaten och antalet elever som behöver gå om en årskurs. Därför kvarstår tidigare nedskrivning.

⁵⁸ Ansökan *Sociala investeringar i Varberga och Oxhagen* (2014); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Specialpedagogisk kompetensutveckling* (2018); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017); Reviderad återföringsplan – *Partnerskap Varberga/Oxhagen* (2017).

⁵⁹ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017).

⁶⁰ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Specialpedagogisk kompetensutveckling* (2018).

⁶¹ Reviderad återföringsplan – *Partnerskap Varberga/Oxhagen* (2017).

Minskat antal insatser från socialtjänsten

Effekten – minskat antal insatser från socialtjänsten förväntades realiseras när den andra övergripande målsättningen: ”förbättra förutsättningarna för framför allt barn, men också deras föräldrar, att få del av det stöd som de har rätt till” är uppfylld. Utifrån tidigare underlag skulle även denna effekt realiseras till följd av alla tre satsningar.⁶² Tolkningen är att detta skulle ske genom att föräldrarna blir uppmärksammade om det stöd de kan få (*Team Oxhagen*), pedagogerna får verktyg för att kunna upptäcka barn som behöver stöd (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*) och barnen får ökad känsla av samhörighet och gemenskap (*El Sistema*).⁶³ I ansökan nämns att satsningarna kunde initialt resultera i ökade kostnader och på längre sikt resultera i kostnadsreducering.⁶⁴ Framför allt satsningen *Team Oxhagen* tolkas skulle initialt ha ökat antalet insatser från socialtjänsten och därmed bidra till en kostnadsökning. Vidare är tolkningen att de resterande två satsningarna skulle bidra till att de barnen som fick insatser i förskole- och tidig skolålder skulle löpa mindre risk för exempelvis placeringar i familjehem eller på institution, därav förväntades en kostnadsreducering på längre sikt. Eftersom individdata som behövs för att säkerställa uppfyllandet av den övergripande målsättningen kopplat till denna effekt saknas, går det inte att säkerställa målets uppfyllnad och därmed effektens realisering. Därför ifrågasätts inte tidigare nedskrivning.

Minskat behov av insatser från Förvaltningen för sociala insatser⁶⁵

Även denna effekt är kopplat till den övergripande målsättningen: ”förbättra förutsättningarna för framför allt barn, men också deras föräldrar, att få del av det stöd som de har rätt till”. Målet förväntades uppfyllas till följd av insatser genomförda inom ramen av satsningarna *Specialpedagogisk kompetensutveckling* och *Team Oxhagen*.⁶⁶ Till följd av dessa satsningar förväntades initialt antalet insatser från Förvaltningen för sociala insatser öka vilket medför ökade kostnader. I investeringens ansökan poängteras också att kostnadsreduceringen kan utebli ifall satsningen *Team Oxhagen* resulterar i att barnens föräldrar inser och accepterar hjälp för sin egen problematik.⁶⁷ I likhet med tidigare effekt går det på grund av avsaknad av individdata inte att studera ifall den övergripande målsättningen kopplat till denna effekt är uppfylld, därför ifrågasätts inte tidigare nedskrivning.

Minskat behov av försörjningsstöd

Denna effekt är kopplat till den övergripande målsättningen: ”förbättra förutsättningarna för föräldrar att nå egen försörjning genom anpassade arbetsmarknads- och utbildningsinsatser” som förväntades uppfyllas till följd av *Team Oxhagens* arbete.⁶⁸ På grund av avsaknad av individdata går

⁶² Ansökan *Sociala investeringar i Varberga och Oxhagen* (2014); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Specialpedagogisk kompetensutveckling* (2018); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017); Reviderad återföringsplan – *Partnerskap Varberga/Oxhagen* (2017).

⁶³ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Specialpedagogisk kompetensutveckling* (2018); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017).

⁶⁴ Ansökan *Sociala investeringar i Varberga och Oxhagen* (2014).

⁶⁵ Tidigare Förvaltningen för funktionshindrade.

⁶⁶ Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Specialpedagogisk kompetensutveckling* (2018).

⁶⁷ Ansökan *Sociala investeringar i Varberga och Oxhagen* (2014).

⁶⁸ Ansökan *Sociala investeringar i Varberga och Oxhagen* (2014); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen* (2017).

det varken att följa vilka insatser som getts till föräldrarna eller om dessa insatser har lett till att någon eller några föräldrar har lämnat försörjningsstöd. Därför omöjliggörs studerande av denna målsättning med tillhörande effekt i föreliggande utvärdering. Därmed är bedömningen att tidigare nedskrivning inte ska ifrågasättas.

Ökat deltagande och intresse för Kulturskolans verksamhet

Den femte och sista effekten tolkas som en kortsiktig effekt som förväntades uppstå när övergripande målsättningen: ”förbättra förutsättningarna för barns deltagande i organiserade kultur- och fritidsaktiviteter” uppfylls. Denna målsättning med tillhörande effekt är kopplat till satsningen *El Sistema*.⁶⁹ Enligt *El Sistemas* slutrapport framgår att detta mål är uppfyllt. Bland annat har hälften av de elever som saknade fritidshemsplats valt att fortsätta spela instrument efter skoltid. Dock skiljer sig bedömningen av antagandet om kostnadsreduceringen i föreliggande rapport från den som gjordes i investeringens ansökan och den reviderade återföringsplanen. I båda underlag betonades att möjligheterna till kostnadsreduceringar till följd av satsningarna för Kulturnämnden var små. Återföringen hade sin grund i att *El Sistema* resulterar i ökat intresse för deltagande i Kulturskolans ordinarie verksamhet, vilket på längre sikt förväntades generera resurser och stabilitet i verksamheten. Det understryks att satsningens effekter kan innebära ökade kostnader dock endast på kort sikt. På vilket sätt denna kostnadsökning respektive kostnadsreducering skulle uppvisa sig nämndes dock varken i ansökan eller den reviderade återföringsplanen. Det är sannolikt att barnen och deras familjer får fördelar genom att barnen deltar i Kulturskolans ordinarie verksamhet. Det har tidigare påpekats att musicerande bidrar till bland annat stärkt motivation och glädje hos barnen samt stolthet hos föräldrarna. Det tolkas snarare som positiva effekter från det samhällsekonomiska perspektivet och inte en kostnadsreducering för kommunen. Den senare tolkningen grundar sig i att ökat intresse för Kulturskolan snarare innebär ökade kostnader till följd av ökat behov av resurser (nya musiklektörer som behöver anställas). Trots att kostnadsreduceringen förväntades uppkomma på längre sikt påbörjades återföringen till Kulturnämnden redan året 2017 vilket tolkas som att det ändå antogs att effekterna genererades på kort sikt. Därför studeras inte målsättningen med tillhörande effekt i denna utvärdering och bedömningen därmed är att tidigare nedskrivning kvarstår.⁷⁰

Sammantaget försvåras bedömning i vilken grad effekterna har realiserats, dess varaktighet och förväntad effektrealisering. Det är dock av stor vikt att understryka att vissa av ovan nämnda effekter kan ha uppstått men på grund av ovan beskrivna utmaningar är svåra eller omöjliga att mäta. I samband med denna utvärdering görs därför bedömningen att realiseringen av samtliga effekter i den reviderade återföringsplanen inte ska ifrågasättas.⁷¹ Därmed kvarstår tidigare nedskrivningar (se Tabell 18 för nettoeffekt och lönsamhetsbedömning).

5.2 Samhällsekonomiskt perspektiv

Tidigare avsnitt redovisar att den sociala investeringen *Partnerskap VoX* uppvisar en negativ nettoeffekt utifrån det kommunalekonomiska perspektivet. Investeringar i barn i förskole- och tidig skolålder är däremot ofta lönsamma utifrån det samhällsekonomiska perspektivet. Lönsamheten

⁶⁹ Ansökan *Sociala investeringar i Varberga och Oxhagen* (2014); Slutrapport *Partnerskap Varberga/Oxhagen – El Sistema* (2017).

⁷⁰ Reviderad återföringsplan – *Partnerskap Varberga/Oxhagen* (2017).

⁷¹ Reviderad återföringsplan – *Partnerskap Varberga/Oxhagen* (2017).

uppstår genom mindre risk för att vara försörjningsstödstagare samt mindre antalet insatser i senare åldrar. Varför det är mer lönsamt att investera i barn i förskole- och tidig skolålder beror på att lärande är en dynamisk process som påverkas av utvecklandet av både kognitiva och icke-kognitiva förmågor.⁷² Tidig inlärning skapar grund för att kunna utveckla kunskapen senare och samtidigt ger motivation till att lära sig mer. Utvecklandet av dessa förmågor i ung ålder gör det därför mer sannolikt att detta kommer att fortsätta även i senare ålder. Det motsatta innebär att hämmande av utvecklingen av dessa förmågor i ung ålder gör det svårare i framtiden. Om barnet i tidigt skede upplever svårigheter vid inlärning kan motivationen för att lära sig mer utebli. På grund av detta är det mer effektivt och lönsamt att insatserna sätts in i ett tidigt skede.

En annan faktor som spelar stor roll i stimuleringen och utvecklingen av de kognitiva och icke-kognitiva förmågorna är familjemiljöer.⁷³ Forskaren och Nobelpristagaren Heckman (2006) argumenterar för att utanförskapet är förknippat med bristande föräldraskap på grund av att föräldrarna inte har hjälpt till med att stärka de positiva kognitiva och icke-kognitiva förmågor när barnen var små. Vidare illustrerar han även att den ekonomiska avkastningen från tidiga insatser är högst i förskoleåldern och att avkastningen från senare insatser är lägre desto senare i skolåldern och livet de första insatserna genomförs. Han understryker också att för att nå det maximala värdet av investeringen bör tidiga insatser kompletteras med senare insatser.

Satsningarna inom *Partnerskap VoX* innehöll föräldrautbildningar (*Team Oxhagen*), utbildning för pedagoger för att på ett annat sätt kommunicera med barnen (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*) och inlärning av musikspelande (*El Sistema*). I slutrapporterna bekräftades att pedagogerna upplevde att de hade under utbildningen fått verktyg som hjälper dem i arbetet med barnen. Även föräldrarnas dialog med barnen har pedagogerna uppmärksammat blivit mer personliga. Vidare har en rad utvärderingar av *El Sistema* världen över verifierat att denna satsning leder till bland annat förstärkt motivation.⁷⁴ Utifrån dessa utsagor är det troligt att insatser inom ramen av den sociala investeringen har stärkt i synnerhet de kognitiva och icke-kognitiva förmågorna hos barnen.

De redovisade resultaten i denna rapport visar på att effekterna verkar trappa av efter årskurs 3. Detta innebär att de tidiga insatserna kanske inte har löst problemen på lång sikt för alla barn som tog del av satsningarna, men enligt Heckmans (2006) resonemang bör tidiga investeringar följas av senare investeringar om maximalt värde ska realiseras. Det kanske inte räcker med endast dessa satsningar i dessa områden utan fler åtgärder måste sättas in även i senare ålder för att effekterna ska vara bestående på lång sikt. Fördelen är att dessa barn är nu mer mottagliga för senare insatser eftersom de fick insatser i så tidig ålder. Därför blir de kompletterande insatserna mer effektiva än om dessa barn inte hade fått insatser inom ramen av den sociala investeringen.

Men vad är då värdet av investeringen och vad går att räkna på? Sociala investeringar syftar ofta till att tidigt utveckla kunskaper och förmågor som gör en individ produktiv på arbetsmarknaden (investering i humankapital) 10–15 år senare.⁷⁵ Produktiviteten på arbetsmarknaden mäts oftast

⁷² Heckman, J. J. (2006). Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. *Science*, 312(5782), 1900–1902.

⁷³ Heckman, J. J. (2006). Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. *Science*, 312(5782), 1900–1902.

⁷⁴ Creech, A., Fairbanks, S., Gonzalez-Moreno, P., Lorenzino, L., Sandoval, E., Waitman, G. (2016). *El Sistema and Sistema-Inspired Programmes: A Literature Review of research, evaluation, and critical debates*. USA: Sistema Global.

⁷⁵ Hultkrantz, L. (2015). *Att utvärdera sociala investeringar*. SNS förlag.

med löneinkomst. Detta kan exemplifieras med *Partnerskap VoX*. Anta att tack vare *Partnerskap VoX* blir fler elever behöriga till ett nationellt gymnasieprogram och sedan tar en gymnasieexamen. Värdet av insatsen är då den ökningen i löneinkomsten över livet som den investeringen i humankapitalet har bidragit till. I utvärderingar av insatser länkas kortsiktiga effekter till långsiktiga effekter. Detta sker genom länkning mellan intermediära utfall och variabler som har ett samhälls-ekonomiskt värde som livslöneinkomst eller brottsfrekvens. Därför beror lönsamheten av investeringen av i vilken utsträckning de kortsiktiga effekterna, som man brukar kunna uppmäta i effektutvärderingar, är bestående. Det är då viktigt att den kausala effektkedjan följs. Betyg och testresultat brukar användas som intermediära variabler.⁷⁶ Observera dock att insatser kan också utveckla de icke-kognitiva förmågorna som är svåra att mäta och som inte återspeglas i betygen eller testresultaten (som mäter kanske mer de kognitiva förmågorna). Sådana exempel på förmågor är just motivation och uthållighet. Dessa två förmågor, mer än slutbetygen, kan spela en viktig roll i karriären i arbetslivet och därmed påverka livsinkomsten.

I svenska studier brukar den intermediära variabeln bland annat vara behörighet till ett nationellt gymnasieprogram som avgörs med slutbetyg i årskurs 9.⁷⁷ I Sverige skiljer vi mellan behörighet till ett yrkesprogram och högskoleförberedande program.⁷⁸ För att bli behörig till ett högskoleförberedande program krävs godkända betyg i de tre kärnämnen: svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska och godkända betyg i minst nio andra ämnen. För att bli behörig till ett yrkesprogram däremot krävs förutom de tre kärnämnen även ett godkänt betyg i fem ytterligare ämnen.

Bland annat Hultkrantz, Karpaty, Nowak och Vimefall (2021) beräknar nuvärdet av att vara behörig till ett nationellt gymnasieprogram.⁷⁹ ⁸⁰ Nyttan av att uppnå gymnasiebehörighet jämfört med att inte vara behörig, beräknas som nuvärdet av den kausala delen av ökningen av förväntade framtida bruttoförförvärvsinkomster (dvs inklusive skatter och sociala avgifter) minus nuvärdet av förväntade kostnader för en gymnasieutbildning. Nuvärdet är beräknat vid 16 års ålder och som huvudalternativ med tre procents ränta, reallönetakt på 1,5 procent, 2019 års priser samt en kausalitetsfaktor på 0,5.⁸¹ Nuvärdet av att vara behörig till ett nationellt gymnasieprogram uppskattas till 1 300 tkr. Nuvärdet av att vara behörig till ett nationellt gymnasieprogram beräknat

⁷⁶ Ponera att vi vet att en insats har effekt på skolresultatet och skolresultatet i sin tur har effekt på exempelvis risken att hamna i kriminalitet då kan insatsens förväntade effekt på risken för kriminalitet beräknas.

⁷⁷ Det amerikanska institutet Washington State Institute for Public Policy (WSIPP) är världsledande inom effektutvärderingar. Genom sammanställning av olika studier (metaanalyser) genomför de samhälls-ekonomiska analyser av insatser som berör exempelvis barn, utbildning eller arbete mot kriminalitet för att visa en samlad bild av hur stor effekt given insats har samt hur hög sannolikheten är att den effekten inträffar. Sedan används de skattade i metaanalyser effekter på intermediära variabler i länkningen till de långsiktiga samhälls-ekonomiska effekterna. För mer information se Washington State Institute for Public Policy. (December 2019). *Benefit-cost technical documentation*. Olympia, WA.

⁷⁸ Skolverket (2022). *Antagning till gymnasieskolan*. <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/antagning-till-gymnasieskolan>

⁷⁹ Hultkrantz, L., Karpaty, P., Nowak, W., & Vimefall, E. (2021). Det samhälls-ekonomiska värdet av gymnasiebehörighet. *Ekonomisk Debatt*, 49(5), 29–36.

⁸⁰ Behörighet till ett nationellt gymnasieprogram avser den lägsta behörighetsgraden - behörighet till ett yrkesprogram.

⁸¹ Kausalitetsfaktor används för att det är troligt att den kausala effekten av att en elev blir behörig till ett nationellt gymnasieprogram beror även på de icke-kognitiva egenskaperna som inte går att mäta.

i Hultkrantz med flera (2021) används i nästkommande avsnitt för att beräkna den sociala investeringens *Partnerskap VoX* break even.

5.2.1 Känslighetsanalys

Eftersom det uppskattade nuvärdet uppgående till 1 300 tkr är beräknat till 16 års ålder och investeringskostnad inträffade när barnen var ca 6 år gamla, diskonteras detta nuvärde ytterligare och uppgår då till 967 tkr.⁸² Investeringens break even uppgår därmed till tio individer.⁸³ Detta innebär att om minst tio elever uppnår behörighet till ett nationellt gymnasieprogram tack vare de tre satsningarna inom den sociala investeringen *Partnerskap VoX* går investeringen jämnt ut. Känslighetsanalysen i detta avsnitt gör ett försök att med betygen från årskurs 6 kunna säga någonting om det är rimligt att minst tio elever uppnår behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i slutet av årskurs 9.

Skolverket har bland annat med hjälp av nationella data undersökt hur många som blir behöriga till ett nationellt gymnasieprogram i årskurs 9 givet elevernas betyg i slutet av vårterminen i årskurs 6.⁸⁴ Från deras rapporter framgår bland annat att 96 procent av de som hade godkänt betyg i alla lästa ämnen i årskurs 6 har uppnått behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i årskurs 9. Vidare framgår att mellan 75 och 78 procent av de som ej uppnått godkänt betyg i ett ämne i årskurs 6 har uppnått behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i årskurs 9. Det är alltså omkring en fjärdedel av dessa elever som saknade godkända betyg i minst ett av ämnena engelska, matematik och svenska alternativt svenska som andraspråk, eller inte erhållit godkänt betyg i totalt åtta ämnen. Fortsättningsvis framgår även att mellan 42 och 46 procent av de som ej uppnått godkänt betyg i flera ämnen i årskurs 6 har uppnått behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i årskurs 9. Med hjälp av dessa resultat görs ett antagande kring sambandet mellan betyg i årskurs 6 och behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i årskurs 9:

Antagande 4: Sambandet mellan betyg i årskurs 6 och behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i årskurs 9 är som följer:

- 96 procent av de som hade godkänt betyg i *alla* lästa ämnen i årskurs 6 har uppnått behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i årskurs 9.
- 75 procent av de som *ej uppnått* godkänt betyg i *ett ämne* i årskurs 6 har uppnått behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i årskurs 9.
- 42 procent av de som *ej uppnått* godkänt betyg i *flera ämnen* i årskurs 6 har uppnått behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i årskurs 9.

Av insatsgruppens båda kohorter finns 40 elever kvar i årskurs 6. Av dessa har 24 elever vårterminen 2021 gått ut årskurs 6 (insatsgruppens kohort 1) medan resterande 16 elever kommer att gå ut årskurs 6 vårterminen 2022 (insatsgruppens kohort 2). Notera att känslighetsanalysen grundar sig på betygen erhållna i slutet av vårterminen i årskurs 6. Insatsgruppens kohort 2 har

⁸² $\frac{1\,300\,000}{1,03^{10}} = 967\,222 \approx 967\,000 \text{ kr}$

⁸³ Break even: $\frac{9\,450\,000}{967\,322} \approx 10$

⁸⁴ Skolverket (2018). *Betyg och stöd från årskurs 6 till 9, 2017*. <https://www.skolverket.se/getFile?file=3979>; Skolverket (2020). *Betyg och stöd från årskurs 6 till 9, 2017 – 2019*. <https://www.skolverket.se/getFile?file=7107>.

dock i skrivande stund endast hunnit erhålla terminsbetyg i ca 12 ämnen. Därför görs ett ytterligare antagande som innebär att om exempelvis en elev i insatsgruppens kohort 2 har ett godkänt betyg i 12 ämnen, antas att denne kommer att få ett godkänt betyg i ytterligare 4 ämnen i slutet av vårterminen 2022.

Antagande 5: Elever i insatsgruppens kohort 2 uppvisar liknande betygmönster som insatsgruppens kohort 1.

Tabell 19 visar en känslighetsanalys över antalet elever som antas bli behöriga till ett nationellt gymnasieprogram i slutet av årskurs 9 givet antalet godkända betyg i årskurs 6. De redovisade siffrorna baseras på det totala antalet elever (40) i insatsgruppens båda kohorter som har erhållit terminsbetyg i årskurs 6. Från känslighetsanalysen framgår att med antagandet kring sambandet mellan betyg i årskurs 6 och behörighet till gymnasiet baserat på Skolverkets senaste rapporter är det möjligt att antalet elever behöriga till ett nationellt gymnasieprogram uppgår till 28 elever vilket är 18 elever fler än investeringens break even.⁸⁵ Emellertid är det viktigt att komma ihåg att det är möjligt att majoriteten av de eleverna skulle kunna uppnå behörighet till gymnasiet även om de inte hade tagit del av investeringen. Det är dock sannolikt att åtminstone 10 av de 40 eleverna i insatsgruppen uppnår behörighet till ett nationellt gymnasieprogram tack vare att de har tagit del av den sociala investeringen. Med andra ord, om de inte hade tagit del av de satsningarna hade de möjligtvis haft sämre betyg i årskurs 6 som hade signalerat att de löper risk för att inte uppnå behörigheten.

Tabell 19. Känslighetsanalys – antal elever behöriga till ett nationellt gymnasieprogram i slutet av årskurs 9 givet antal godkända betyg i årskurs 6. Insatsgruppens båda kohorter summerat.

Godkänt betyg i årskurs 6	Antal elever	Antagande	Antal elever behöriga till ett nationellt gymnasieprogram i årskurs 9
16 ämnen	17	0,96	16
15 ämnen	5	0,75	4
14 ämnen eller färre	18	0,42	8
Totalt	40	-	28

Källa: Egen beräkning utifrån Örebro kommuns insamlade data via statistik- och analysfunktionen (2022) och Skolverket (2018). *Betyg och stöd från årskurs 6 till 9, 2017* samt Skolverket (2020). *Betyg och stöd från årskurs 6 till 9, 2017 – 2019*.

5.3 Sammanfattning av kapitel 5

Kostnader

- Budgeterad kostnad: 10 400 tkr.
- Faktisk kostnad: 9 450 tkr.

Kommunalekonomiskt perspektiv

- Nettoeffekt enligt ansökan: 520 tkr
- Nettoeffekt enligt slutrapporterna: [-4 550 tkr]
- Faktiskt nettoeffekt estimeras till densamma som i slutrapporterna [-4 550 tkr]

Samhällsekonomiskt perspektiv

- Nuvärde av samhällsekonomisk nytta: 967 tkr

⁸⁵ Högre antal elever än break even erhålls även när hänsyn tas endast till insatsgruppens kohort 1 som har hunnit erhålla minst 16 terminsbetyg i slutet av vårterminen 2021 i årskurs 6.

- Break even: tio elever uppnår behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i slutet av årskurs 9 tack vare den sociala investeringen *Partnerskap VoX*.
- Känslighetsanalysen visar att det är möjligt att totalt 28 elever i insatsgruppens båda kohorter blir behöriga till ett nationellt gymnasieprogram och det är sannolikt att åtminstone tio av dessa uppnår behörigheten tack vare den sociala investeringen.

6 Diskussion

Vid framtagande av rapporten identifierades en del utmaningar som försvårade arbetet med föreliggande uppföljande utvärdering. De flesta av dem har redan nämnts men det är viktigt att beskriva dem igen för att dra lärdomar från dem.

Den första utmaningen som uppkom var att de tre satsningarna riktade sig mot ungefär samma målgrupp av barn och deras föräldrar och därmed i olika omfattning påverkade utfallet. Denna komplexitet bidrog till att de tre satsningarna behövde utvärderas i en och samma rapport. Med utgångspunkt i detta går det inte att säkerställa ifall någon av de tre satsningarna har varit mer verkningsfull än de andra. Exempelvis förväntades att de tre satsningarna skulle leda till ökad måluppfyllelse i skolan. Det är möjligt att någon av de satsningarna har varit mer verkningsfull än de andra i den aspekten. Det är därför troligt att genomförande av någon av de satsningarna är mer kostnadseffektiv och mer effektiv än de andra. Detta går dessvärre inte att undersöka då främst *Team Oxhagen* och *El Sistema* riktade sig mot samma målgrupp vilket medför att det inte går att isolera effekterna.

Vidare saknades individuppföljningsdata främst för satsningarna *Team Oxhagen* och *Specialpedagogisk kompetensutveckling* vilket resulterade i att direkta insatser riktade till föräldrarna respektive barnen inte kan följas upp.⁸⁶ Detta bidrog till att ett urval i målgruppen bestående av barn som antogs ha påverkats mest av de tre satsningarna valdes för att studeras i denna utvärdering. Även säkerställande av det urvalet behövde grundas på antagande på grund av svårigheter vid identifiering av vilka barn som kunde ha tagit del av de tre satsningarna i störst omfattning. Det är viktigt att komma ihåg att det även finns barn som gick på någon av de sju förskolorna i Varberga som i olika grad tog del av satsningen *Specialpedagogisk kompetensutveckling*. Det är möjligt att den satsningen har genererat positiva fördelar för alla eller några av dessa barn, dock återigen på grund av avsaknad av individdata går detta inte att säkerställa och följs därmed inte upp i denna utvärdering. Avsaknad av data och uppföljning inom verksamheterna medförde även att endast en av de fyra övergripande målsättningarna kunde följas upp.⁸⁷ En ytterligare utmaning var avsaknad av en kontrollgrupp vilket gjorde det omöjligt att isolera eventuella effekter som uppstått till följd av investeringen. Utöver saknades även kvantitativa mål som försvårade bedömning av målens uppfyllnad. Tillgänglighet av den officiella statistiken och statistiken för den identifierade insatsgruppen möjliggjorde dock uppföljning av skolresultat. Den statistiken ger åtminstone en indikation på ifall satsningarna har lett till förbättrade förutsättningar för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan trots att det med säkerhet på grund av ovannämnda utmaningar inte kan fastställas.

Även i denna utvärdering uppkommer svårigheter med att härröra eventuella effekter till satsningarna. För det första grundades de förväntade effekterna i ansökan på antaganden som var

⁸⁶ Individuppföljningsdata är inte väsentlig för *El Sistema* då alla barn och elever i klassen fick ta del av satsningen.

⁸⁷ En av de övergripande målsättningarna är snarare kortsiktig.

svåra att följa i slutrapportering och är fortfarande svåra att följa även i denna uppföljande utvärdering. För det andra kvarstår problemet med avsaknad av individuppföljningsdata vilket innebär att det inte går att konstatera att eventuella förbättringar har skett till följd av investeringen. Vidare grundades flera av de förväntade effekterna i den sociala investeringens ansökan på generella kostnadsbesparingar som är omöjliga att följa upp eftersom de inte kan isoleras till den sociala investeringen. Detta resulterar i stor risk för feluppskattning, då den förväntade effekten inte kan estimeras rätt och investeringens lönsamhet inte kan bedömas korrekt.

Sammanfattningsvis betonar dessa utmaningar vikten av ett gediget förarbete där basvärden mäts, kontrollgrupp identifieras och antaganden grundas på tidigare forskning inom området. Av stor vikt visar sig även kontinuerlig uppföljning vara för att möjliggöra utvärderingar åren efter. Därför, trots att den ekonomiska analysen utifrån det kommunalekonomiska perspektivet resulterar i en negativ nettoeffekt är det av stor vikt att understryka att vissa effekter kan ha uppstått men på grund av ovan beskrivna utmaningar är svåra eller omöjliga att mäta.

7 Slutsatser

Denna utvärdering har synliggjort vikten av förarbete och gedigen dokumentation under investeringens gång för att möjliggöra vidare uppföljning. Avsaknad av individuppföljningsdata har lett till att endast en av fyra övergripande målsättningar med investeringen, nämligen att: *förbättra förutsättningarna för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan* följs upp i denna utvärdering.⁸⁸ Utöver saknas ett kvantifierat mål vilket försvårar bedömning av målets uppfyllnad. Vidare saknas även en kontrollgrupp som medför att den kausala länken mellan investeringen och dess effekter inte kan urskiljas. Resultaten presenterade i denna rapport ger därför endast en indikation på ifall satsningarna har lett till förbättrade förutsättningar för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan. En av slutsatserna är att resultatet i denna utvärdering ändå tyder på att måluppfyllelsen i årskurs 3 åtminstone pekar åt positiv riktning. Detta uppvisas både i resultaten på de nationella proven i svenska och andelen elever i insatsgruppen som uppnått kraven i svenska och matematik. Detta innebär att resultaten i årskurs 3 till en viss del påvisar att den övergripande målsättningen som följs upp i denna utvärdering är uppnådd, men det går inte att säkerställa detta på grund av avsaknad av en kontrollgrupp. I årskurs 6 verkar däremot effekten trappa av vilket uppvisas genom den sjunkande andelen elever som har uppnått ett godkänt betyg i alla ämnen. I analysen utifrån det samhällsekonomiska perspektivet argumenteras för kompletterande insatser i senare ålder för att den högsta avkastningen av investeringen ska nås.

I svenska forskningsstudier används ofta skolresultat, behörighet till ett nationellt gymnasieprogram och gymnasieexamen som en intermediär länk till långsiktiga effekterna. Med hjälp av en svensk studie konstateras att investeringens break even uppnås när tio elever i insatsgruppen uppnår behörighet till ett nationellt gymnasieprogram i slutet av årskurs 9. Känslighetsanalysen visar att med givna betyg från årskurs 6 är det möjligt att 28 elever når denna tröskel. Det är möjligt att majoriteten av de eleverna skulle kunna uppnå behörighet till gymnasiet även om de inte hade tagit del av investeringen. Det är emellertid sannolikt att åtminstone 10 av de 40 eleverna i insatsgruppen uppnår behörighet till ett nationellt gymnasieprogram tack vare att de har tagit del av den sociala investeringen.

⁸⁸ En av de övergripande målsättningarna är snarare kortsiktig.

Avslutningsvis, eftersom de generella kostnadsbesparingarna var grunden för flera av de förväntade ekonomiska effekterna är de omöjliga att följa upp eftersom de inte kan isoleras till den specifika satsningen och för att effekterna är alltför abstrakta. Sammantaget konstateras att tidigare nedskrivning kvarstår vilket resulterar i en nettoeffekt uppgående till [-4 550 tkr]. Slutsatsen är därmed att investeringen inte är lönsam utifrån kommunalekonomiskt perspektiv. En annan slutsats är att *vissa effekter kan ha uppstått men på grund av beskrivna utmaningar är svåra eller omöjliga att mäta.*

8 Förslag till beslut

8.1 Plan för återföring

Den ekonomiska modell som tillämpas inom ramen för arbetet med sociala investeringar utgår från att nettokostnaden för genomförandet av en satsning minst ska gå jämt upp med de förväntade ekonomiska effekterna. Det innebär att satsningen i sin helhet finansieras av de effekter som genereras inom den kommunala ekonomin. Det är också utfallet av satsningens kostnader och ekonomiska effekter som ligger till grund för eventuella justeringar av den ursprungliga återföringsplanen. Återföringen justeras i den grad som faktiska effekter uppkommer alternativt vad som kan konstateras eller prognostiseras vid slutrapporten eller vid en uppföljande utvärdering 1–3 år efter avslutad satsning. Det lägsta belopp som kan återföras motsvarar 30 procent av satsningens kostnad, fördelat på respektive nämnd utifrån ursprunglig återföringsplan.⁸⁹

Som tidigare nämnt har de tre satsningarna en gemensam återföringsplan. Tabell 20 presenterar sammanställningen av återföringsplanen för perioden 2016 – 2024, uppdelat per nämnd och år. Utifrån antaganden och slutsatser i samtliga slutrapporterna samt resonemang i denna uppföljande utvärdering bedöms att återföringen i den reviderade återföringsplanen inte ska ifrågasättas. Därmed kvarstår tidigare nedskrivning. Notera att återföringen för Programnämnd barn och utbildning (Grundskola) i tidigare plan har ålagts att återföra 560 tkr vilket motsvarar miniminivån på 30 procent. Dock på grund av lägre utfall av utbetalningar från fonden uppgår den summan till 510 tkr.⁹⁰ Detsamma gäller återföringen för Socialnämnden som åläggs återföra 1 161 tkr (jmf med tidigare 2 300 tkr). I det totala budgeterade beloppet inkluderas kostnad för utvärdering uppgående till 520 tkr. Sammantaget återförs 34 procent av ursprunglig återföringsplan.⁹¹

⁸⁹ Från och med år 2020 tillämpas inte längre återföringsmodellen på nya sociala investeringar. För samtliga investeringar som beslutats tidigare gäller dock återföringsplanerna.

⁹⁰ Denna justering gjordes efter nedskrivningen till 30 procent, därav uppgår återföringen för Programnämnd barn och utbildning (Grundskola) till 27 procent av den ursprungliga återföringsplanen.

⁹¹ Jmf 45 procent i Reviderad återföringsplan – Partnerskap Varberga/Oxhagen (2017). Återföringen i denna utvärdering är lägre på grund av lägre utbetalningar från fonden till Programnämnd barn och utbildning (Grundskola) och Socialnämnden.

Tabell 20. Sammanställning återföringsplan per 2016 – 2024, uppdelat per nämnd och år. [tkr]

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
PN BoU (GSN)	Budget			-267	-267	-267	-267	-267	-267	-268	-1 870
	Senaste plan			-70	-70	-70	-70	-70	-80	-80	-510
Kultur	Budget		-160	-160	-160	-160	-160				-800
	Senaste plan		-160	-160	-160	-160	0				-640
VUXAM	Budget	-900	-900	-900							-2 700
	Senaste plan	0	-300	-300	-300						-900
Funktions- nämnd	Budget				-175	-175	-175	-175	-175	-175	-1 050
	Senaste plan				0	-100	-100	-100	-100	-100	-500
SOC	Budget				-750	-750	-750	-750	-750	-750	-4 500
	Senaste plan				0	-30	-300	-400	-431	0	-1 161
TOTALT	Budget	-900	-1 060	-1 327	-1 352	-1 352	-1 352	-1 192	-1 192	-1 193	-10 920
	Senaste plan	0	-460	-530	-530	-360	-470	-570	-611	-180	-3 711

Not. 1: *PN BoU*: Programnämnd barn och utbildning (Grundskola); *Kultur*: Kulturnämnden; *VUXAM*: Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden; *Funktionsnämnd*: Funktionsstödsnämnden (tidigare Nämnden för funktionshinder); *Social*: Socialnämnden.

Not 2: Från årsskiftet 2022/23 träder en ny nämndorganisation i kraft. Avseende återföring enligt reviderad plan för 2023 och 2024 motsvaras PN BoU utav Grundskolenämnden (GSN).

Bilagor

Bilaga 1 – Utvärderingsschema⁹²

Övergripande mål

- De tre satsningarnas (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*, *Team Oxhagen* och *El Sistema*)⁹³ övergripande målsättningar var att:
 1. Förbättra förutsättningarna för ökad måluppfyllelse för alla barn i skolan.
 2. Förbättra förutsättningarna för framför allt barn, men också deras föräldrar, att få del av det stöd som de har rätt till.
 3. Förbättra förutsättningarna för barns deltagande i organiserade kultur- och fritidsaktiviteter.
 4. Förbättra förutsättningarna för föräldrar att nå egen försörjning genom anpassade arbetsmarknads- och utbildningsinsatser.

Delmål

- Satsningen *Specialpedagogisk kompetensutveckling* förväntades öka kompetens hos pedagogerna på förskolorna i Varberga och förskolan Blåmesen samt Hagaskolan, för att barns särskilda behov ska upptäckas tidigt för att kompensatoriska insatser ska sättas i gång i tidig ålder.
- Satsningen *El Sistema* skulle bidra till att: barnens måluppfyllelse i skolan ska öka; barnens intresse för att delta i organiserad kultur- och fritidsverksamhet ska öka samt föräldrars inblick i och engagemang för sina barns vardag ska bli större.
- Delmål med *Team Oxhagen* var följande:
 - Teamet skulle arbeta aktivt för att förmedla kunskap till familjerna om de möjligheter till stöd som erbjuds vid svårigheter som bottnar i social, neuropsykiatrisk eller kognitiv problematik.
 - Teamet skulle erbjuda kompetenshöjning av professionella för att adekvat stöd anpassat till målgruppen ska kunna erbjudas på samtliga nivåer.
 - Teamet skulle fungera som brobyggare med syfte att bygga relationer och skapa nätverk för att underlätta för målgruppen att tillgodogöra sig samhällets stöd.
 - Teamet skulle aktivt arbeta för att skapa närhet till, och tillgänglighet för, familjer i behov av olika typer av stöd i området.
 - Ett gemensamt arbete skulle bedrivas för familjernas bästa i nära samarbete med teamets samverkanspartners. Genom det gemensamma arbetet skulle familjers behov av stöd upptäckas tidigt och utredas.
 - Teamet skulle erbjuda individuellt stöd till föräldrar.
 - Teamet skulle erbjuda samspelestödjande gruppverksamhet till föräldrar.
 - Teamet skulle erbjuda vägledning kring utbildning och sysselsättning för de föräldrar som befinner sig utanför arbetsmarknaden.

Aktiviteter

- Gemensam grundutbildning och fördjupning till utvalda pedagoger. (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*).
- Nätverksträffar för pedagoger. (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*)
- Identifiering av barn som är i behov av särskilt stöd och genomföring av insatser till dessa barn. (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*)
- Insatser för att överbygga till förskoleklass, för enskilt barn eller grupp. (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*)
- *Team Oxhagen* vid olika typer av träffar uppmärksammade familjer om det stöd de kan få.
- *Team Oxhagen* arbetade med kompetenshöjning hos pedagogerna som fått satsningen *Specialpedagogisk kompetensutveckling*.
- Användning av musik som medel för att nå social och mänsklig utveckling. (*El Sistema*)
- Familjeträffar på skolan (Vänstays och Mini-Vänstays) för att föräldrarna, syskon och utomstående besökare (*Team Oxhagen*) ska se på när *El Sistema* barnen musicerar.

Aktivitetsmätt (utifrån slutrapporterna)

- Gemensam grundutbildning för samtliga deltagare. (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*)
 - Antal utbildningstillfällen med fördjupning och antal deltagare. (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*)
-

⁹² Utvärderingsschemat är en rekonstruktion av utvärderingsscheman från de tre slutrapporterna och resultat i redovisade i samtliga slutrapporter.

⁹³ Satsningar som antas ha påverkat utfallet inom parentes.

- Antal nätverksträffar varav antal med utbyte från andra professioner, exempelvis arbetsterapeut. (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*)
- Antal insatser genomförda av utbildad pedagog inom respektive kategori: Individuell insats; Insats för en grupp. (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*)
- Insats för att överbygga till förskoleklass, för enskilt barn eller grupp. (*Specialpedagogisk kompetensutveckling*)
- Persontimmar på familjecentralen. (*Team Oxhagen*)
- Antal träffar med föräldrar individuellt samt i grupp, totalt och unika. (*Team Oxhagen*)
- Persontimmar i förskola/skola. (*Team Oxhagen*)
- Antal tillfällen för kompetenshöjning. (*Team Oxhagen*)
- Antal möten med flera parter där teamet deltar och är inbjudet av förskola/skola/förälder. (*Team Oxhagen*)
- Antal mottagna ”förstakontakter” från familjer/barn (till exempel via telefonsamtal eller kontakt vid öppet hus) (*Team Oxhagen*)
- Antal möten initierade av teamet, med syfte att tidigt upptäcka/identifiera behov hos individ och i syfte att få till stånd lämpliga insatser till individ. (*Team Oxhagen*)
- Antal föreslagna och antal verkställda åtgärder/insatser i förskola/skola initierade av teamet. (*Team Oxhagen*)
- Antal stödinsatser till föräldrar: individuella samt grupp, totalt och unika. (*Team Oxhagen*)
- Antal besök hos arbetskonsulent, totalt och unika. (*Team Oxhagen*)
- Antal som deltar i El Sistema-aktiviteter 2–3 gånger i veckan under terminen: i respektive årskurs. (*El Sistema*)
- Antal som deltar vid familjeträffarna (per träff): barn, föräldrar/syskon respektive medarbetare/gäster. (*El Sistema*)
- Antal tillfällen då gäster medverkat i undervisningen/träffarna (ex. Musikhögskolan, Svenska kammarorkestern etcetera) (*El Sistema*)
- Antal besök i annan verksamhet. (*El Sistema*)
- Antal planeringsträffar mellan förskolan Blåmesen och Hagaskolan (*El Sistema*)

Medelfristiga förväntade effekter (förväntades ha uppstått när den uppföljande utvärderingen genomförs)

- Minskat antal aktualiseringar (ansökningar/ anmälningar) hos Socialförvaltningen.
- Minskade kostnader hos Socialförvaltningen för barnen 0–12.
- **Högre läskunnighet i årskurs 1.**
- Ökad nöjdhet med skolan.
- Ökad andel elever som väljer Hagaskolan som anvisningsskola.
- **Högre måluppfyllelse i skolan.**
- Minskade kostnader för Förvaltningen för sociala insatser.
- Minskad arbetslöshet i området.
- Minskat behov av försörjningsstöd

Effektmått (redovisas i denna uppföljande utvärdering)

- Läskunnighet i årskurs 1 på Hagaskolan F-6.
- Måluppfyllelse i årskurs 3 på Hagaskolan F-6.
- Måluppfyllelse i årskurs 6 på Hagaskolan F-6.
- Andel elever i årskurs 3 och 5 som instämmer helt att de får lugn och ro på lektionerna när de behöver det.

Långsiktiga utfallsmått (förväntas uppstå senare i tiden, 10–15 år)

- Minskad Socialtjänstens kostnad per ungdom 13–18 år från Oxhagen (för individer som fått insats/insatserna).
 - Minskade kostnader för Förvaltningen för sociala insatser.
 - Minskat behov av stödresurser senare i skollåden.
 - Ökad andel elever som är behöriga till ett nationellt gymnasieprogram.
 - Ökad andel elever som går ut med en gymnasieexamen.
 - Färre barn/ungdomar riskerar att hamna i utanförskap.
 - Minskad kriminalitet i området.
 - Minskad risk för långvarig arbetslöshet.
 - Minskad risk för sjukskrivningar.
 - Högre livsinkomst.
-